

Jon

Meng solian ti Jises tataiai Jon Kakain ti haxewai tenen meng ie

Jon tel aposel tai tenen meng solian ie sai ahang 60 muhin ti Jises moih aliawa ape Haeu waxi i hani tesol tonan. I tel ti tesol huopanim huhua aposel ti Jises. Lawe i to nahih akakati Jises. I papaxai pupuasan ma hongohong nauna tetan. I tai teik pepa ie lehe lawe seilon soh hawane ti Jises Kraiss ape laha to kapi Haeu lian tehue. Jon kaxi haxewa ka Jises i se Kakai Haeu ma tin Nati Haeu, tetel i takah he tehu pon ie ape i kola haxewa Haeu hani kaha lehe kaha tioi hawane i. Jises aile kilan waliko tenen lalap ti pohe Haeu lehe teka seilon soh ka i se tetel awaiakaha ti kawatan ti lialui woukaha. I se aweisalukaha hani tel Tamakaha Haeu. I tel kaxiai kakain salan sale Haeu ma tel haniai tonain kapin ti tap tahi tapoan. Tekala laha soh tetan laha hong usi nauna tetan. Tekala liai laha tale tehitolaha hani Jises ape laha telei i. Tuahe i moih aliawen ape aope ie i kapi Haeu ma Masiwi ti lawe waliko.

Jises Kraiss se Kakain i ahuma ti Haeu

¹ Ti uli hutui lawe waliko tetel i Kakain i liai hoi ien. I kapi Haeu ma i se Haeu.

² Uli hutui lawe waliko i hoi liai kapi Haeu.

³ Haeu hapuasa i ti tanomia i lawe waliko. Na Haeu kum hapuasa i, tap wanen tenen waliko tanomawen.

⁴ Tetel i Kakain i to kapi Haeu lian tehue ape i tetel haniai seilon tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. I masin xewai alon. I haxewa hani seilon lawe waliko.

⁵ I hokai haxewa tilokoi namili seilon ape tilokoan kum pon tipehian.

⁶ Tel seilon axan Jon Baptis, Haeu talo i hani kapi teka seilon ailei pupuasan.

⁷ I kaxi hani laha tetel masin xewai alon lehe lawe seilon soh tetan.

⁸ Puki Jon kumahe tetel masin xewai alon, i tua kaxi haxewa hahani laha tel masin xewai alon.

⁹ Tetel masin xewai alon i tahia hanima hatehu pon itan ie lehe i haxewa hawane lawe waliko salan ti Haeu.

¹⁰ I hoi lawe kapi Haeu ape Haeu hapuasa i tanomia i tehu pon itan ie tuahe ti i tahiam, teka seilon kum paxai tioi i.

¹¹ I lua hani xuxun tuahe puki teka akikin kum tani waxi i.

¹² A teka laha tani waxi i ape laha soh tetan, i huali laha sohot nati Haeu.

¹³ Kumahe laha sohot nati Haeu ti sale nenex, ti namili seilon ma na isiai wawan ti hatanoan. Puki Haeu aile, ape laha sohot natun.

¹⁴ Tetel i Kakain i sohot seilon hanowi kaha ape i luama to kapi kaha ti tehu pon itan ie. Kaha ningahi lalape pohen ma soliaian, tel pate tuah wanen i luama ti Haeu tel Taman. Tap tel soliaian masin tetan. Ti soliaian i kola lalape wawahen ti Haeu hani kaha ape i kola hatakei lawe waliko salan ti Haeu.

15 Jon kaxi hani seilon sale tetel i Kakain ti i ukek, “Tel seilon ien i tetel nga kakaxi ti nga ukek, ‘Tel na i luainima muhik i pamu masiwian tetak nake i hoi imat tetak.’ ”

16 Ti lalape soliaian i to aile hasolia hawane hahani kaha.

17 Moses hani kaha nauna ti Haeu tuahe Jises Krais aile kola lalape wawahen ti Haeu hani kaha ma lawe waliko salan ti Haeu.

18 Tap tel ningahiwen Haeu. Tuahe telawe Natun i kola haxewa hani kaha seilon. Tel Natun se he aten wanen ma i se Haeu.

Jon Baptis aita wanen?

Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18

19 Telao teka masiwi ti teka Ju leili Jerusalem talo teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka puase leili Ingi Haeu hani kapi Jon Baptis lehe laha kamei i, “O aita? Nakon o Krais?”

20 Jon kum puluhini, i kak haxewa ukek, “Nga kumahe Krais.”

21 Laha kamea ulea, “A o aita wanen? Nakon o Elaija?”

Jon pahoi ukek, “Nga kumahe Elaija.”

Laha kamea ulea, “Nakon o tel kuluiai kakai Haeu masin Moses?”

Jon pahoi laha ukek, “Kumahe.”

22 Laha kamea ulea, “A o lahe seilon? Haxewa hanima amite lehe amite tioi hahongoi teka laha taloma amite.”

23 Ape Jon tua uke teik kakai Aisaia tel kuluiai kakai Haeu i ukek,

“Nga tel i titilol hani seilon he lohong,

‘Towiahua ti lialui woumuto

lehe tel Masiwi neini amuto taen i tahiamal!’ ”

(Isa 40:3)

²⁴ Tesol seilon teka Parisi taloma, lato kamei Jon ukek,

²⁵ “Kalahai o baptaisai seilon na o kumahe Kraiss, kumahe Elaija, ma tin kumahe tel kuluiai kakai Haeu masin Moses?”

²⁶ Jon pahoi ukek, “Haeu sowini hani nga baptaisai seilon ani kan tuahe ti wasolamoto tel seilon tuah amuto kum paxai tioi.

²⁷ I tel puasama muhik. Masiwiaian ala i kum pon nga unauan.”

²⁸ Hatesol waliko ie i sosohot leili tewau toan Betani ti sai angihia pape kan Jordan, tetesol Jon baptaisai teka seilon.

*Jises masin sipsip uluha teka Ju telei hani Haeu
Mt 3:16-17; Mk 1:10-11; Lk 3:21-22*

²⁹ Ngain liai telao Jon ningahi Jises nahih hahan-ima kapin ape i ukek, “Ie se tetel Haeu taloma lehe i mat hanowi sipsip uluha ti laha telei hani Haeu. I aile ape Haeu oxoxi seilon ti kawatan ti lialui woulaha.

³⁰ Seilon tetel nga kakak ti nga ukek, ‘Tel seilon na i luainima muhik, i pamu masiwian tetak nake i hoi imat tetak.’

³¹ Imat nga kum paxai tioi i tuahe nga luama baptaisai teka seilon ani kan lehe teka seilon ti Israel laha paxai tioi hawane i.

³² “Nga ningahi Holi Spirit mosulih ti he maun hanowi tok pux ape to kapin.

³³ Ape nga tioi i tetel nake Haeu, tel i taloma nga baptaisai seilon ani kan, i kaxi hani nga ukek, ‘Tetel o ningahi Holi Spirit mos hanilih kapin i se tetel i hani seilon Holi Spirit ti kapitialaha.’

³⁴ Salan wanen, nga ningahi waliko ien i sohotuen ape nga kaxi hani amuto ka tel seilon ie se tel Nati Haeu.”

Teka uli laha sohotua kahikahi Jises

³⁵ Ngain liai telao Jon Baptis tutu kapi hua kahikahin.

³⁶ Ti Jises nahih tatamusua, Jon pax sawi hani i ape i ukek, “Paxaiwa, ie tetel Haeu taloma lehe i mat hanowi sipsip uluha ti laha telei hani Haeu.”

³⁷ Huhua kahikahi Jon hong kewak ien ape lalu nahih kahiti Jises.

³⁸ Jises tohea paxai tunahi ka lalu kakahitima i ape i kamei lalu, “Pahamulu waliko la?”

Lalu pahoi i ukek, “Tel masiwi, o toto ia?”

³⁹ I pahoi lalu ukek, “Nahima paxai.” Lokon ien sai 4 kilok alohah. Ape lalu nahih kahiti i hani tonan. Lalu heuta kapin alohah hatehu.

⁴⁰ Tel ti lalu axan Andru ukale Saimon Pita.

⁴¹ Kiliwan wanen Andru upia tel ukalan ape kakane i, “Amite paxaiwen Mesaia.” Tenen kakain “Mesaia” i ukek, “Krais.”

⁴² Muhin ien Andru hakahita Saimon hani kapi Jises. Jises paxaiwa i ape i ukek, “Axam Saimon, tetel nati Jon, tuahe nga axai axam Kepas.” (Tenen kakain “Kepas” i ukek, “Pita” ma tin “tehu pot.”)

⁴³ Ngain liai telao Jises nahih hani Galili. I apatuini Pilip ape hone i ukek, “Kahitima nga lehe o sohot kahikahik!”

⁴⁴ Pilip seilon ti Betsaida, taon tin tetehu ti Andru ma Pita.

⁴⁵ Pilip nahih upia Nataniel ape hone i, “Amite paxaiwen tel seilon ti Moses ma teka kuluiakakai Haeu tai kakaxi. I Jises tel nati Josep ti Nasaret.”

⁴⁶ Nataniel kamei i, “Kaie hina waliko solian ti Nasaret?”

Ape Pilip ukek, “Kahitima nga lehe o paxai.”

⁴⁷ Ti Jises paxaiwa Nataniel nahih hahanima kapin, i ukek, “I tel seilon wanen ti Israel, i malang pulutiai seilon.”

⁴⁸ Nataniel kamei i, “O tioi nga ukek ia?”

Jises pahoi i ukek, “Imat ti Pilip tunahi o, nga tioiwen ka o to nanamilo i kakai Haeu hahitake tea pata fig.”

⁴⁹ Nataniel ausinike hawane, “Tel masiwi, o tel Nati Haeu! O se masiwi tapein ti Israel!”

⁵⁰ Jises ukek, “Nakon o soh tetak nake nga tioi ka o to nanamilo i kakai Haeu hahitake tea pata fig? Imuh o ningahi nga aile waliko tenen pamu lapan.”

⁵¹ Ape i hone lato, “Nga kakane hawane amuto, imuh amuto paxai tioi ka nga tel Nati Seilon se aweisal ti hukuminiai Haeu ma seilon masin ti Haeu kolawen ti leili paxangoi Jekop ti i ningahi teka engel han haniwa tone Haeu ma mos hanima itan.”

2

Jises kolutini kan hani waen

¹⁻² Muhi ngain huohu, tehu salasala i sohot leili tewau toan Kana ti Galili. Leili teka seilon laha ilowi tel tini Jises hetekie Jises ma tesol kahikahin.

³ Ti leili salasala unumalaha waen i tapo ape tel tini Jises hone i, “Laha ape tap waen.”

⁴ Jises hone i ukek, “Kumahe puasakalu namiloan. I tai meima taun tetak ti Haeu kikilami.”

⁵ Tel tinan hone tesol aile puasain ti sala, “Tua aile usiwa tenen na i hone amuto.”

⁶ Tepanim tehu peti kan ani pot hoi tutu ien, tehu tehu ti lato i akeni akulai 100 lita. Lawe teka Ju hapuasa ti nuhiai lawe waliko usiai saun ti haunialaha ti puli Haeu.

⁷ Jises hone teka unau tehu ing, “Utuhi tihiwa kan hani tesol peti kan ie.” Ape lato utuhi tihi atengi i xuh.

⁸ I hone ulea lato, “Utuhiwa teik ape kau haniwa tel ngahatai sala.” Salan, lato aile usi kakaian.

⁹ Ti tel ngahatai sala namihiniwa, kumahe ape kan nake Jises kolutini haniwen waen. I kum tiori lato kema tetesol, tuahe tesol utuhiai kan lato tiori. I tiloi tel seilon i sal ape i ukek,

¹⁰ “Tel masiwi ti sala lawe i hanimu imat waen tenen pate solian ape imuh taen ti laha un ahoiwa, i hani waen ti kumahe pate solian. Tuahe o alolomeni waen tenen pate solian hani tapeinan.”

¹¹ Teik kolakol ien ti Jises aile leili Kana ti Galili i kola hutui ka i pate tuah wanen hetekie lalape pohen. Ape tesol kahikahin lato soh tetan.

¹² Muhin ien Jises ma tel tinan, tesol ukalan ma tesol kahikahin nahih hani tehu taon Kapenaum ape lato to teik ien.

Jises usi xaxaweni teka laha hangaini soxi mate Ingi Haeu

Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46

¹³ Lawe ahang teka Ju aile angiaian lalap ti nameniai ngain ti lokon Haeu waxi aliake teka tamalaha ti matahaun ti Igip. Laha axai Pasova. Taun ti Pasova i xohiwen ape Jises nahih hani Jerusalem.

14 Mate Ingi Haeu i ningahi hina seilon hangaini bulmakau, sipsip ma pux ti seilon kahui ti haniai Haeu. I ningahi hetekie teka laha toto pape sau sohi he kolikol moni kahui ai soxi.

15 Ti Jises paxaiwa, i aile teik wakowak ani tal. I hape xaxaweni lawe manihuh, i towi silahoteni hatesol moni ape i aka suoteni tesol sau.

16 I hone teka laha hahangaini pux, “Kau xaxaweniwa tesol waliko ie ape kum hahapuaa Ingi tel Tamak hanowi tone hangainiai soxi.”

17 Lokon ien wanen tesol kahikahin nameni kakain ti he pepai Haeu ti i ukek, “Wawahen tetak hani Ingi Haeu pate xoxoan wanen. Aile ape laha telei nga.” *(Ps 69:9)*

18 Ti teka Ju ningahiwa ma hongoa, laha ukek, “Aita sowini hani o ailei tesol waliko ien? Kola hanima amite tenen kolakol lehe amite soh ka Haeu taloma o.”

19 Jises kak pahoi laha ukek, “Hamananawa Ingi Haeu ape leili ngain toluhu nga hatuhi aliake.”

20 Ape teka Ju eseini hawane ukek, “Nakon o sokok o waxaini hatuhi aliakean ti leili ngain toluhue? 46 ahang hatuhiai tesol Ingi Haeu ie.”

21 Tuahe laha kum xeu ka kumahe Jises kakak tetesol ing. I kakak puki i tehu Ingi Haeu.

22 Imuh, taen ti Jises moih aliawa ti matean, tesol kahikahin nameni aliakema teik kakaian ien ape lato soh Jises ma kakain ti leili pepai Haeu.

23 Aoape ie, ti i Jerusalem, kilan seilon soh hawane tetan ti laha ningahiwa kolakol lalap ti i aile leili Pasova.

24 Tuahe Jises tap namil xoxoan ti laha nake i tioi hawane woi lawe seilon.

²⁵ I kum hapuasa tel na seilon kaxi hanian nake puki i tioi namili lawe seilon.

3

Jises ma Nikodimus

¹ Tel seilon masiwi ti teka Ju, axan Nikodimus. I tel ti teka Parisi.

² Ipong tehu i nahih hani kapi Jises ape i ukek, “Tel masiwi, amite tioi ka Haeu taloma o hanau seilon. Tap tel seilon pon ailei kolakol lalap ti lawe o ailele, mewenae na i hina pohe Haeu.”

³ Jises hone i ukek, “Nga kakane o kakain salan, Haeu kum neini wanen seilon, mewenae na i takah ulea.”

⁴ Nikodimus ong hawane ape i kamei Jises, “Seilon tenen hoi liai salaimat i takah ulea ukek ia? Seilon tenen i takahawen i kum pon soh alia hani tia i tinan lehe i takah ulea.”

⁵ Jises pahoi ukek, “Nga kakane hawane o, tap tel seilon Haeu po neini, mewenae na i takah ulea ti i sohot seilon haun ti pohe Holi Spirit.

⁶ Seilon hanatuale seilon tuahe mewenae Holi Spirit i pon towiahualaha hani nati Haeu.

⁷ Aile ape kum ongaong ti nga hone o ka amuto hatesol takah uleawa.

⁸ Aupol ah hani tesol tesol ti pahan. Seilon hong tangian tuahe i kum tioi tetesol ti aupol ahoma ma tetesol i ahua. Tin masin seilon kum xeu sale Holi Spirit ti i towiahu laha hani nati Haeu.”

⁹ Nikodimus kamei Jises, “Tesol waliko ien sohot ukek ia?”

¹⁰ Jises pahoi i ukek, “O tel seilon tuah hanau teka Ju a o kum tioi tenen nga kakak.

¹¹ Nga kakane hawane o, nga ma tesol kahikahik amite kakaxi waliko ti amite tioi ma ningahiwen tuahe pahamuto kum is hong waxiai kakaiamite.

¹² Amuto kum soh nga ti nga kakane amuto waliko ti tehu pon ie ape lehe amuto soh nga ukek ia na nga kakane amuto waliko ti tone Haeu?

¹³ Nga tel Nati Seilon, tetel i luama ti tone Haeu, mewenae nga tioi hawane waliko ti i sosohot ien.

¹⁴⁻¹⁵ Nga kakane amuto, masin ti he lohong, Moses tulini hana tok weiko samen patul he pata ti awaiwai teka Ju, tin masin laha hakea nga tel Nati Seilon hani patul he kros lehe teka laha soh tetak, laha uke tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.

¹⁶ “Ti lalape wawahen ti Haeu hani hatesol seilon, i taloma telawe Natun lehe teka laha soh tetan laha kum selaiia ti Haeu lian tehue. Laha uke non tonain tuah kapin ti tap tahi tapoan.

¹⁷ Kumahe Haeu taloma tel Natun howiniaia seilon ma axialaha kawatan ti lialui woulaha. Haeu taloma i awaiwai seilon ti kawatan ti lialui woulaha.

¹⁸ “Tekā namilolaha xoxoan ti tel Natun, Haeu kum axi kawatan hani laha ti lialui woulaha a teka tap namil xoxoan hani i, hoi Haeu namiloiwēn ka laha uke kawatan.

¹⁹ Ie se huan ti Haeu axi kawatan hani seilon. Tetel masin xewai alon i tahiawen tehu pon itan ie tuahe seilon pamu laha waheni tilokoan ti xewan nake laha waheni ailei saun lialun.

²⁰ Tekā seilon ailei saun lialun laha watakai xewan ma laha sia ti xewan nake kumahe pahalaha seilon liai ningahi lialui woulaha.

²¹ A teka seilon laha hong usi kakai Haeu, laha waheni xewan ma laha kum namiloī na seilon liai

ningahi waliko ti laha ailele nake laha ailele saun tenen Haeu pahan.”

Jises ma Jon Baptis

²² Muhin ien Jises ma tesol kahikahin nahih salili Jerusalem ape lato lua hani toan ti Judia. Leili taun ti i kapi lato ien, i baptaisi teka seilon.

²³ Lokon ien Jon Baptis tin i baptaisi seilon he kan Enon xohixohin kapi tehu taon Salim. Tesol ien kilan kan ape teka seilon to nahih hahaniwa kapin lehe i baptaisi laha.

²⁴ Puasain ien i sohot imat ti laha hana Jon hani ingi kalabus.

²⁵ Ngain telao tesol kahikahi Jon kak hapatapat kapi tel Ju liai sale baptaisiai seilon. Laha kak hapatapat ka saun tenen ia salan ti na seilon aile usi lehe Haeu namiloi ukek laha sawisawin.

²⁶ Ape lato nahih hani kapi Jon Baptis. Lato kakane i ukek, “Tel masiwi, tetel seilon kemuk i kapim sai angiha ti tehu kan Jodan, tetel lawe o to kakaxi, kilan seilon nahih hahaniwa kapin ape i baptaisi laha.”

²⁷ Jon pahoi lato ukek, “Kum nanamiloi. Tap tel i tua aile puase Haeu halik na Haeu kilami i ailean.

²⁸ Puki amuto hongoen kakaiak ka nga kumahe Kraiss, tetel Haeu taloma. Nga tuahe tel apeseniai seilon ti tahiaian.

²⁹ Masin ti tel lohi tel seilon i sal, i to hong atetengi na tel seilon i sal hukuma hani kapi tel axoan. Ape i amuke hawane ti i sohot. Tin masin lalape amuam tetak tetelao nake salan i sohotuen, kilan seilon nahih hani kapi Jises hongoi kakaian.

³⁰ Aile ape seilon namiloi eliel kewak i pamu tuah tetak.

³¹ “Tel i luama tone Haeu i Masiwi ti lawe waliko. Seilon ti tehu pon ie, i kakaxi waliko ti tehu pon ie. Aile ape Krai, tel i luama tone Haeu, i pamu tuah ti hatesol seilon.

³² I kakaxi waliko ti i ningahiwen ma hongoen tuahe seilon kum hong soh kakaian.

³³ Tel na i hong soh kakaian i kola haxewa ka kakai Haeu pate salan.

³⁴ Tetel Haeu taloma, i kakaxi kakai Haeu nake Haeu hani hatapo hawane i Spirit tetan.

³⁵ Haeu tel Taman waheni hawane tel Natun, aile ape i hana tel Natun Masiwi ti lawe waliko.

³⁶ Tel na namilon xoxoan ti tel Nati Haeu, i uke tonain kapin ti tap tahi tapoan. Tuahe tel na i tale tehiton hani tel Nati Haeu, tap wanen i uke tonain ien. I hamalum hahitake lengei Haeu.”

4

Jises ma tel hehin ti Samaria

¹ Teka Parisi hong ka Jises baptaiswiwen ma i itini waxainiwen seilon hani kahikahin pamu kilaian ti Jon.

² Tuahe salan tetan teka kahikahin baptaisi laha, kumahe Jises.

³ Ti Jises tioiwa waliko ti teka Parisi hongoen, i lua salili Judia ape i alia hani Galili.

⁴ Ti luaian i nonoa texux xux Samaria.

⁵ Ape i sota tehu taon axan Sika. I xohixohin kapi teik hepekeun Jekop haniwen tel natun Josep.

⁶ Tehu kan wal ti Jekop ien ape ti lape ngain Jises to hahanau papan nake nawan pusoan ti welui nanahian.

⁷ Tai kue tel hehin ti Samaria nahima utuhiai kan. Jises kamei i, “Ewi na o axi unumak teik kan?”

⁸ Mewenae i wanen nake tesol kahikahin nahiwen leili taon kahui ai an.

⁹ Tel hehin ong hawane nake teka Ju ma teka Samaria laha kum hukuma hehetekie. Ape i ukek, “Nga hehin ti Samaria. Alahan o tel Ju kamei nga utuhi axiai unumam kan?”

¹⁰ Jises pahoi i, “O kum paxai tioi waliko ti Haeu pahan i hani o ma tin o kum paxai tioi nga. Na o tioila, o katewen ape ala nga axiwen o tenen kan wanen.”

¹¹ Tel hehin ukek, “Tel masiwi, o tap ututuh a tehu kan wal se pate walawalan. O kema tenen kan wanen ia?”

¹² Jekop tel tamamite ti matahaun hani amite tehu kan wal ie. Imat tesol natun ma tupun manihuh lawe lato unun ie. Nakon o pamu masiwian ti Jekop? Nakon o hina kan tenen pamu soliaian?”

¹³ Jises pahoi i ukek, “Tehu kan ie na seilon un i kum ahoi laha lian tehue. Teteka laha unuen, pahalaha un ulea.”

¹⁴ Tuae tehu kan nga hani seilon, i ahoi laha lian tehue nake i sohot hanowi kan tenen tap tahi lil mongaian leilolaha. Tehu kan ien kan wanen, i aile ape seilon to kapi Haeu lian tehue.”

¹⁵ Tel hehin kamea, “Tel masiwi, axima nga kan tenen ien lehe pahak kum is ulea ape nga kum aliama utuhiai kan.”

¹⁶ Jises hone i, “Nahih hakahitama tel axoam.”

¹⁷ Tel hehin pahoi i ukek, “Nga tap axoak.”

Ape Jises ukek, “Kaka iam salan, o tap axoam.”

18 Kemuk o sal kewen he tepanim ape tel wawan o toto kapin aope ie, i kumahe axoam.”

19 Tel hehin ukek, “Tel masiwi, sale kakaiam nga paxai tioi ka o tel kuluai kakai Haeu.

20 Kaien kaxi hanima nga, alahan amuto teka Ju ukek lotuai Haeu tesoloe leili Jerusalem? Teka matahaun ti amite lawe laha lotui Haeu ie patul he tehu maunten Gerisim.”

21 Jises hone i, “Hong sohoma nga, taun i luluainima ape ewi na seilon lotui Haeu tuahe na tesol, kumahe mewenae he tehu maunten ie ma leili Jerusalem.

22 Amuto teka Samaria amuto lolotui Haeu tuahe amuto kum tioi aluini i. Amite teka Ju amite tioi hawane Haeu tel amite lolotui nake i haxewa hani amite sale awai ai seilon ti kawatan ti lialui woulaha.

23 Tehu taun ti i luluainima se liai ape ie ti seilon lotu sameni tel Tamalaha Haeu ti leili atelaha nake Holi Spirit neini lotu ti laha. Saun ti lotu tenen ien Haeu pahan.

24 Haeu kumahe tuahe seilon, i Spirit ape teka na laha lotu sameni i, pahan Holi Spirit neini lotu ti laha lehe laha lotui i ti leili atelaha wanen.”

25 Tel hehin ukek, “Nga tioi ka Mesaia tel laha axai Krais, i luluainima. Na i tahيامa, i kaxi nexi hatapo lawe waliko hani amite.”

26 Jises hone i, “Se nga tetel. Nga Krais.”

27 Lokon ien wanen tesol kahikahi Jises aliama ape lato kuaini hawane ka Jises kakak kapi tel hehin. Tuahe tap tel ti lato kamei Jises waliko tenen i pahan ti tel hehin ma nake lahan i kakak kapin.

28 Tel hehin hana lioiwa tehu peti kan ape i kiliwau alia hani leili taon. I kakane teka seilon ukek,

29 “Nahima paxai tel seilon i kaxi hatakei hani nga lawe waliko ti nga ailewen! I uke Kraiss, tetel Haeu taloma.”

30 Kilan seilon leili taon laha ahuta paxai Jises.

31 Ti tesol waliko ien sosohot, tesol kahikahin kamei eliel Jises, “Tel masiwi, angimua teik.”

32 Tuahe Jises hone lato, “Nga hina an ti amuto kum tioi.”

33 Tesol kahikahin he kamekam alia lato, “Nakon saka tel kau axiwen anan?”

34 Jises ukek, “Ti nga aile waliko ti Haeu pahan, ien se masin ka anak. Ape ti na nga aile hatapo puasain tenen ti Haeu taloma nga ailean, se masin ka anak.

35 Amuto ukek hina pangapang tutuen imat ti amuto hutui apuhiniai an ti he kin. Tuahe amuto paxapax aluawa lehe amuto ningahi ka kilan seilon laha apeasawen ti Haeu neini laha ape laha masin an ti i apeasawen ti waxi apuhini.

36-37 Ti aope ie hina seilon laha neneini seilon ien hani Haeu ti ukei tonain kapin ti tap tahi tapoan. Ape Haeu hani laha kahi puasalaha. Amuto tioi teik kakain i ukek, ‘Hina seilon ti seiniai kin ma hina seilon ti apuhiniai an.’ Se pate salan. Tin masin puase Haeu, hina seilon laha kaxi ahuti kakai Haeu ape hina seilon laha neini seilon hani Haeu. Ti waliko ien sohot, teka ti kaxi ahutiai kakai Haeu ma teka ti neiniai seilon hani kapin laha amuam hetekie.

38 Nga talo amuto ti neiniai seilon hani Haeu. Tek a imat hoi liai laha puas eliel hahawane ape

ti aope amuto puas kului puasain ti hoi laha ailewen.

Kilan teka Samaria soh ti Jises

³⁹ Kilan teka Samaria ti leili tehu taon ien soh hawane ti Jises nake tel hehin kaxi haniwen laha ukek, “Tel seilon ien i kaxi hatakei hani nga lawe waliko ti nga ailewen.”

⁴⁰ Ti laha nahih haniwa kapi Jises laha kamei eliel i na i tomu teik kapi laha. Se ape i to ngain huohu.

⁴¹ Kilan teka Samaria liai tin laha soh tetan ti laha hongoa kakaian.

⁴² Laha kakane tel hehin, “Amite soh hawane tetan nake puki amite hong hawanewen kakaian kumahe mewenae nake ti o kaxi hani amite. Ape amite tiori hawanewen ka i se tetel i awai lawe seilon ti kawatan ti lialui woulaha!”

Jises haewia nati tel masiwi

Mt 13:57; Mk 6:4; Lk 4:24

⁴³ Muhi ngain huohu ape Jises lua ulea hani Galili.

⁴⁴ Ti imat, teka seilon ti puki tonan laha hong watakai kakai Jises. Lokon ien i ukek, “Ti toan liai seilon sameni tel kuluai kakai Haeu tuahe ti puki tonan wanen laha watakai hongoi kakaian.”

⁴⁵ Ape aope ie ti Jises tahia haniwa Galili, pate laha amuke i nake ti laha Jerusalem lokon ti Pasova, laha ningahiwen waliko tenen pate lalap i aile.

⁴⁶ Ti Jises Galili, i alia hani tehu taon Kana, tetesol kemuk i kolitini kan hani waen. Xohixohin ien, leili tehu taon Kapenaum, tel akaik wawan

pate tinun. I nati tel masiwi hahitake tel masiwi Herod.

⁴⁷ Ti tel seilon ien hongoa ka Jises luawen ien ti Judia, i lua kamei eliel Jises haewiai tel natun sikole i mat.

⁴⁸ Jises kakane tel seilon, “Alahan pahamuto paxaimu puase poh ti nga ailele lehe amuto soh tetak?”

⁴⁹ Tuaehe tel seilon ukek, “Tel masiwi, hualima tel natuk uke i mat.”

⁵⁰ Ape Jises hone i, “Nahih aliawa, tel natum i ewi.” Tel seilon soh kakai Jises ape i nahih alia hani tonan.

⁵¹ Teka unau tel seilon nahih upia hahongo i ukek, “Tel natum ape i ewiwen!”

⁵² Ti i kameiwa lato lokon wanen tel natun ewi, lato ukek, “Tihah alohah sai 1 kilok, lul ti tel natum i tapo hahutuia.”

⁵³ Ape tel tame tel akaik paxai tioi ka i sohot hawane lokon Jises kaakane i ka tel natun i ewi. Aile ape tel seilon ien ma hatesol seilon leili ingan laha soh hawane ti Jises.

⁵⁴ Ie ape kewen he huohu puase poh i aile leili Galili muhin ti i luama Judia.

5

Jises haewia tel seilon pape kanipet Betesda

¹ Muhin ien Jises nahih hani Jerusalem ti tehu angiaian lalap ti teka Ju.

² Leili Jerusalem tehu kanipet axan *Betesda* ti kakai Arameik, tepanim ing tenen saxawaxawan tu kakalini. I xohixohin kapi tewau kahip ti taon, axan Sipsip.

³ Kilan wanen seilon tinun lawe laha engeeng tesol ien. Leilolaha teka pulaxa, teka laha nahih tawen ma teka tupualaha maten.

⁴ Hina taun tel engel ti Haeu mos hapixe tehu kan ape na tel tinun i soh hani he tehu kan ti i pixepix tutuen, tetel ien i ewi.

⁵ Tel ti teka seilon ien i tinu kuwen leili ahang 38.

⁶ Ti Jises paxaiwa tel seilon engeeng ien, i paxai tioi ka i tinu kuwen. Ape Jises kamei i, “Paham o ewi?”

⁷ Tel tinun wix pahoi i, “Tel masiwi, nga kum nahih uke. Tap seilon hualiak hani he tehu kan ti i pixepix tutuen. Nga to totohongi tuahe seilon liai lawe imat tetak.”

⁸ Jises hone i, “Xahatawa, lumiwa enepam ape tau nahiwa.”

⁹ Taen ien wanen tel seilon ewi. I lumi kau enepam ape i hutui i nahih. Tetelao ien ngain Sabat ti Jises haewia tel seilon ien.

¹⁰ Aile ape teka masiwi ti teka Ju kumahe laha amuam. Ape laha hone tel seilon ukek, “Tetelao se Sabat, hahalin na o kakau enepam telao ngain Sabat.”

¹¹ Tuahe i kak pahoi laha ukek, “Tetel seilon i aile haewia nga, i hone nga lumi kaui enepak ape tau nahiwa.”

¹² Laha kamei i, “Aita tetel seilon i haewia o ape hone o lumi kaui enepak ape tau nahiwa?”

¹³ Tuahe tel seilon kum tioi. I tai tioi Jises tetel nake lokon ti i ewiwa Jises hoi i nanahih leili lawalawai seilon.

¹⁴ Muhin ien, Jises apatuini tel seilon ien leili Ingi Haeu ape Jises hone i, “O ape ewi tuahe kum

aile ulelea saun lialun uke kawatan pamu lapan tunahi o.”

¹⁵ Ti tel seilon nahih saliliwa Jises, i nahih kakane teka masiwi ti teka Ju ka Jises tetel aile haewia i.

Jises ukek i tel Nati Haeu

¹⁶ Ape teka masiwi ti teka Ju aile saun tenen lialun hani Jises nake i aile haewia seilon telao ngain Sabat.

¹⁷ Tuahe Jises ukek, “Tel Tamak Haeu puas huali seilon lawe ngain, aile ape tin nga aile usi.”

¹⁸ Ti teka masiwi hongoa, pahalaha is eliel hawane teleiai Jises, kumahe mewenae nake i xaputi nauna ti sale Sabat tuahe hetekie ti i ukek Haeu se Taman wanen. Nake ti tenen ien lato ukek Jises namilo i ka i Haeu.

¹⁹ Jises hone teka masiwi ti teka Ju ukek, “Nga kakane hawane amuto, nga Nati tel Tamak Haeu, puki nga kum pon ailei tenen na waliko halik na nga ningahimu tel Tamak aile. Lawe waliko tel Tamak aile, nga tel Natun tin nga aile.

²⁰ I sohot ukek nake tel Tamak waheni hawane nga tel Natun ma i kola hani nga waliko ti i aile. Imuh tin i hani nga puasake waliko tenen pamu lapan. Ape amuto ongaini hawane waliko ti na nga aile.

²¹ Masin ti tel Tamak Haeu hamoiha seilon maten ape axi laha tonain ti tap tahi tapoan kapin, tin masin nga tel Natun aile hani teka ti pahak.

²² Tel Tamak Haeu hani lioi nga tel Natun paxai kolongeniai woi lawe seilon.

²³ I aile ukek lehe lawe seilon hong ma sameni nga tel Natun masin ti laha hong ma sameni tel

Tamak Haeu. Tel na i watakai nga tel Natun, liai hoi i watakai tel Tamak Haeu, tetel i taloma nga.

²⁴ “Nga kakane hawane amuto, tel na i hong usi kakaiak ma namilon xoxoan ti Haeu tetel i taloma nga, tel seilon ien liai hoi i to hutuiwen kapi Haeu. Haeu kum axi i kawatan ti lialui woun. Kemuk ti i tai hong usi kakaiak, woun haxau i ti Haeu ape aope ie i pakata xoxox kapi Haeu lian tehue.

²⁵ “Nga kakane hawane amuto, tehu taun ti i luluainima se liai ape ie ti teka woulaha haxau laha ti Haeu, hong kakaiak tuahe mewenae teteka laha hong tamani laha to kapi Haeu lian tehue.

²⁶ Pon i sohot ukek ien nake masin ti Haeu i hina poh ti axiai seilon tonain kapin ti tap tahi tapoan, i hani nga tel Natun poh tenen ien.

²⁷ Ape i haniwen nga paxai kolongenai woi teka seilon nake nga tel Nati Seilon, nga se Krai.

²⁸ “Kum ongaong waliko ti nga kakak nake taun i luluainima ti teka maten hong nga tiloi laha.

²⁹ Ape laha xahat alia he amal. Lawe seilon laha ailewen saun tenen Haeu pahan, laha uke tonain kapin ti tap tahi tapoan ape teka laha ailewen saun lialun, laha uke kahulaha ti lialui woulaha.

³⁰ Nga kum tua aile waliko ti puki namilok. Nga paxai kolongeni woi seilon hanowi ti tel Tamak Haeu kaakane nga. Ti nga paxai kolongeni woi seilon, nga aile usi namili Haeu, tetel i taloma nga, kumahe puki namilok. Aile ape kolongenian tetak sawisawin wanen.”

Jises salan tel Nati Haeu

³¹ Jises kakak tutuen ukek, “Na masin mewenae nga kaxi aliliake nga, seilon kum soh kakaiak.

³² Tuaehe tin tel seilon liai, tel Tamak Haeu i kakaxi nga ape nga tioi ka waliko ti i kakak nga se salan wanen.

³³ “Puki amuto taloen seilon hongoi kakai Jon Baptis ape waliko ti i kakak nga se salan.

³⁴ Tuaehe kumahe nga upia seilon lehe laha kak hawane ka nga tel Nati Haeu. Nga hanamena amuto kakai Jon lehe amuto soh tetak ape Haeu awai amuto ti kawatan ti lialui woumuto.

³⁵ Kakai Jon masin xewan i haxewa hani amuto waliko tenen salan ti i kakak nga ape hina taun ti amuto amuke kakaian.

³⁶ Tuaehe pupuasak ti Haeu hani nga aile hatapoan, ien pamu i haxewa ka tel Tamak Haeu taloma nga.

³⁷ Puki i haxewa ka nga se tel Natun kalak amuto tai hongohong kinaxon ma tai niningahi kawan.

³⁸ Tuaehe kakai Haeu amuto kum uke hanowi waliko tenen tone atemuto wanen nake amuto kum hong soh nga, tetel Haeu taloma.

³⁹ “Lawe ngain amuto ridai upia elieliel salangawe kakain leili pepai Haeu nake amuto sokok i hani amuto tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. Tuaehe amuto sel hawane nake leili pepai Haeu i kakaxi nga tel Haeu taloma.

⁴⁰ Ape amuto kum soh tetak, tetel i hani seilon tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.

⁴¹ “Kumahe nga kak ukek ien lehe seilon sameni nga.

⁴² Tuaehe nga tioi amuto. Tap wawahen ti Haeu leilomuto.

⁴³ Tel Tamak Haeu taloma nga hahitake axan a amuto kum hong kakaiak. Tuaehe na seilon kakak puki hahitake axan amuto hong usi kakaian.

⁴⁴ Amuto aile ukek nake amuto he sasamen alia amuto. A amuto kum namiloi waxi lehe telawe Haeu namiloi ukek amuto seilon tuah.

⁴⁵ “Tuahe kum namiloi ukekek ka nga tetel suluiamuto hani tel Tamak Haeu. Moses tel suluia-muto, nauna tetan ti amuto monomon ka i huali amuto.

⁴⁶ Na amuto hong sohola kakai Moses, tin ala amuto hong soh kakaiak nake waliko ti Moses tai kakaxi, se i kakak nga.

⁴⁷ Tuahe amuto kum hong soh kakain ien. Ape lehe amuto hong soh ukek ia kakaiak?”

6

Jises axi ani seilon akulai 5,000

Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17

¹ Muhin ien Jises ma tesol kahikahin lang kolia hani liai tepaun ti kanitax Galili. Tesol kanitax ien axan liai tenen Taibirias.

² Kilan wanen seilon kakahiti Jises nake laha ningahiwen i haewia seilon ti kui pohen.

³ Jises ma tesol kahikahin nahih hani patul he tehu maunten kokol ape lato to hetekie.

⁴ Pasova, ngain lalap ti teka Ju ape i xohiwen.

⁵ Jises paxawa, i ningahi teka kilai seilon nahih hahanima kapin ape i kamei tel kahikahin Pilip, “Kako kahui an ia lehe i pon waxeniai tesol mongohe seilon ie?”

⁶ I kak ukek ien ti tohongi paxaiai Pilip. Hoi i tioiwen waliko tenen lehe i aile.

⁷ Pilip hone pahoi, “Mongohualaha! Kahi tel seilon na i puas ti pangapang tepanim toluhu i kum pon tutuen kahuai an lehe lawe seilon pon ukei tuahe na teik.”

⁸ Andru tel kahikahin liai, tetel ukale Saimon Pita, i ukek,

⁹ “Tel akaik wawan ie hina tepanim bret ma huok xixi. Tuae i kum pon wanen waxeniai lawalawai seilon!”

¹⁰ Jises hone tesol kahikahin, “Hatonawa teka seilon.” Hina pahoah ien i tapai ti hatesol seilon to hani itan. Mongohe seilon i akulai 5,000.

¹¹ Jises waxi tesol bret ape i kak kemulik hani Haeu. Muhin i sei hani teka seilon. Tin masin i sei huok xixi atengi tataen an ahoi laha hatesol.

¹² Tataen an ahoiwa lawe seilon, Jises hone tesol kahikahin, “Waxi apuhini hatapoa moxe an lehe i kum tua xoina.”

¹³ Tesol kahikahin aile usi ape moxe teik kokole an ien, lato lohi apuhini aliake huopanim huohu po.

¹⁴ Ti teka seilon ningahiwa waliko tenen lalap Jises aile ti kui pohen, laha he kakak, “I liai tel kuluai kakai Haeu, tetel kako teka Ju mon atetengi.”

¹⁵ Jises paxai tioi ka uke laha lungei i sohot tel masiwi ti nahikei xuxulaha. Aile ape i nahih hani patul he maunten ti tesol mewenae i.

Jises nanahih patul he kanitax

Mt 14:22-33; Mk 6:45-52

¹⁶ Aloah tehu ien tesol kahikahi Jises nahih hani kanitax Galili.

¹⁷ Muhi lolohan Jises tai tahia hani kapi lato ape lato ku hani he tea koap. Lato lang hani tehu taon Kapenaum liai tepaun ti kanitax Galili.

¹⁸ Tai kue aupol ah kui ape i hatano laman.

¹⁹ Tataen tesol kahikahin xoxei haxaua tea koap xawaian sai masin tepanim kilomita, lato ningahi

tel seilon nanahih patul he kanitax. I to nahih xohi hahaniwa kapi tea koap ape lato mamata.

²⁰ Tuahe i ukek, “Se nga Jises! Kum maamata!”

²¹ Ape lato amuam hakuhi i hani he koap. Tataen ien wanen tea koap takana hani tesol ti pahalato.

Jises se an wanen ti tone Haeu

²² Ngain liai telao teka kilai seilon laha apupuha tetesol pape kanitax ti tesol kahikahi Jises ahuta sasaliliwa. Lato hapuasa teawe koap ien. Teka seilon tioi ka Jises tai kuoxi lato ape laha to atetengi i tetesol ien.

²³ Lokon ien hina koap ti tehu taon Taibirias tahia hani kapi laha, tetesol ti Jises axiaxi ani teka kilai seilon muhin ti i kak kemulik haniwa Haeu.

²⁴ Ti laha paxai tioiwa ka Jises tin tap, laha ku hani he tesol koap ien ape laha lang hani Kape-naum pax upiaian.

²⁵ Ti laha tunahiwa i liai tepaun ti kanitax, laha kamei i, “Tel masiwi, saka o non ukek ia hanima ie?”

²⁶ Tuahe Jises kak ukek, “Nga kakane hawane amuto, amuto upiup nga kumahe nake amuto xeu ti hui waliko ti nga aile ti kui pohek tuahe nake nga axi ahoi hawane amuto an.

²⁷ Amuto kum puas elieliel upiai an tetenen aneso i tapo. Puas upia elieliwa an tetenen i kum tapo. Haელილიwa ukei tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan ti nga tel Nati Seilon pon haniemuto. Tel Tamak Haeu hani nga ailei teik puasain ien.”

²⁸ Teka seilon kamei Jises, “Haeu pahan amite aile waliko la?”

29 Jises kak pahoi laha, “Haeu pahan namilomuto xoxoa tetak, tetel i taloma.”

30 Laha ukek, “Aile kola hanima amite kolakol tenen lalap lehe amite soh o. Kaie o kola hani amite waliko la?”

31 Teka matahaun ti kako, Haeu kola hani laha tenen kolakol ti i hapuasa Moses hani laha ani mana ti he lohong. I sohot poponowi usima kakai Haeu ti i kakawen, ‘Moses hani laha ani bret ti i ahuma tone Haeu.’ ” *(Exod 16:4)*

32 Jises hone ulei laha, “Nga kakane hawane amuto, kumahe Moses tetel i hani laha bret ti tone Haeu. Se hahaniai tel Tamak Haeu. I se tetel axiamuto an wanen.

33 A an wanen ti Haeu se tetel i tahia hanima tehu pon ie ti axiai seilon tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.”

34 Teka seilon kak ukek, “Tel masiwi, lawe ngain axima amite tenen an wanen ien.”

35 Jises kak pahoi laha, “Nga se an wanen ti haniai seilon tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. Tap tel i hitol ulea ma pahan is ulea i un na namilon xoxoan tetak.

36 Tuahe amuto tap namil xoxoan tetak kalak amuto ningahiwen waliko tenen lalap nga ailewen.

37 Lawe seilon tel Tamak Haeu haniwen nga ape laha sohot kahikahik, tap nga tale tehitok hani laha.

38 Kumahe nga tahiamati tone Haeu ailei waliko ti puki namilok. Haeu taloma nga ailei waliko ti pahan nga ailewa.

39 Teka seilon ti i haniwen nga, teteka laha sohot kahikahik, Haeu pahan nga ngahati aluniwa

laha hatesol nake i pahan nga xahateniwa laha ti matealaha ngain tetehu ti hinitiai lawe seilon.

⁴⁰ Ie namili tel Tamak Haeu ka lawe seilon paxai tioiwa ka nga se tel Natun ma tin laha soh hawanewa tetak lehe laha uke tonain kapin ti tap tahi tapoan ape nga hamoiha aliake laha ti ngain tetehu ti hinitiai lawe seilon.”

⁴¹ Teka seilon hong lengeke ma kak hahakila nake Jises ukek se i an wanen ti tone Haeu.

⁴² Laha he kakak alia puki laha, “I tuahe tel nati Josep! Kako tioi taman ma tinan. Ape lahan i ukek i luama ti tone Haeu?”

⁴³ Jises hone lato, “Kum kak mumum hahakila!

⁴⁴ Tap tel i tua sohot kahikahik halik na tel Tamak Haeu, tetel i taloma nga, i towiahu namilon ti soh tetak. Na i sohot ukek ien, nga xahateni aliake i ngain tehu ti hinitiai lawe seilon.

⁴⁵ Masin ti teka kuluiwai kakai Haeu taiwen, ‘Haeu i hanau teka seilon.’ (*Isa 54:13*) Ape teka laha hong usi kakai Haeu, laha sohot kahikahik.

⁴⁶ Tuahe kumahe nga ukek ka tel na seilon ningahiwen tel Tamak Haeu, mewenae nga, tetel ahuma ti Haeu, ningahiwen i.

⁴⁷ “Nga kakane hawane amuto, tel na namilon xoxoan tetak, hoi liai i to kapi Haeu lian tehue.

⁴⁸ A salan, nga se an wanen ti axiai seilon tonain ien.

⁴⁹ Teka matahaun ti amuto laha aniani mana ti he lohong tin laha mat.

⁵⁰ Tuahe an wanen ti tone Haeu, tel na i ani i kum mat.

⁵¹ Nga tetel an wanen ti tone Haeu se ape kapimuto. Hatesol teteka laha ani, laha to kapi Haeu lian tehue. Tenen an wanen ien se tupuak

nga hani ti nga mat lehe seilon uke tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.”

⁵² Ti teka seilon hongoa, laha kak he lungelung alia puki laha ape laha he kamekam, “I hani kako ani tupuan ukek ia?”

⁵³ Tuahe Jises ukek, “Nga kakane hawane amuto, amuto kum uke tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan, halik na amuto ani tupuak ma unumi kakauk tel Nati Seilon.

⁵⁴ Tuahe na amuto ani tupuak ma unumi kakauk, hoi liai amuto to kapi Haeu lian tehue ape nga xahateni aliake amuto tehu ngain ti hinitiai lawe seilon.

⁵⁵ Pake tupuak se an wanen ma kakauk se unum wanen.

⁵⁶ Na amuto ani tupuak ma unumi kakauk, amuto se kahikahik wanen ape nga lawe kapimuto lian tehue.

⁵⁷ Masin ti tel Tamak Haeu taloma nga, i aile lehe nga moih lian tehue, tin masin na amuto to hawane kahikahik wanen, nga aile lehe amuto moih lian tehue.

⁵⁸ Nga se an wanen ti tone Haeu. Teka matahaun ti amuto laha ani mana, tin laha mat. Tuahe tel na i ani an wanen ti tone Haeu i kum mat.”

⁵⁹ Jises hahanau teka seilon leili tehu synagog ti tehu taon Kapenaum ti i kakaxi tesol kakain ien.

Kilan kahikahi Jises laha salili tamusuke i

⁶⁰ Tesol kahikahi Jises hongoa ape kilan ti lato ukek, “Kakaiaam pate ailan ti amite ukean ma usian.”

⁶¹ Jises paxai tioi ka tesol kahikahin kak mum ape i kamea, “Nakon teik kakaiak pate i hahataxina hialalu namilomuto?”

⁶² Ape amuto namilo i ukek ia na amuto ningahi nga tel Nati Seilon nga alia hani tone Haeu?

⁶³ Holi Spirit ti Haeu i tetel axiai seilon tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. Ti puki kui seilon i kum pon ailean. Kakain ti nga kakane amuto i ahuma ti Holi Spirit ape i axi seilon tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan na laha soh tetak.

⁶⁴ Tuahe teka ti amuto laha kum hong soh nga.” Jises kak ukek ien nake hoi i tioiwen teteka laha soh tetan. Tin i tioi seilon tetel imuh i hangaini i hani mini teka seilon teleian.

⁶⁵ Ape Jises ukek, “Tek a ti amuto kum soh tetak nake masin ti nga kakanewen amuto, tap tel i tua sohot kahikahik halik na tel Tamak Haeu towiahu namilon ti soh tetak.”

⁶⁶ Hutui taen ien, kilan kahikahi Jises laha tale tehitolaha tetan ape laha kum kahiti i.

⁶⁷ Jises kamei tesol huopanim huhua kahikahin i ukek, “A amuto? Kaie amuto kum nahih salili nga?”

⁶⁸ Saimon Pita kak pahoi, “Tel masiwi, lehe amite kahiti ulea aita? O tel hanauamite kakai Haeu ti ukei tonain kapin ti tap tahi tapoan.

⁶⁹ Amite hong soh kakaiam ma amite tioi ka o tel seilon sawisawin wanen ti Haeu.”

⁷⁰ Jises kakane tesol huopanim huhua kahikahin, “Nga kilami amuto aposel tetak tuahe tel ti leilomuto, Satan kapiti ma hapuasa i.”

⁷¹ Jises kakak Judas, nati Saimon Iskariot. Imuh i hangaini Jises hani teka seilon ti teleian, kalak i tel ti tesol huopanim huhua aposel.

7

Tesol ukale Jises kum soh tetan

¹ Muhin ien Jises hanau tatale teka seilon leili Galili. Kumahe pahan i nahih hani Judia nake teka Ju ien hina namil ti teleian.

² Taun ti angiaian lalap ti teka Ju atai ingalaha houha i xohiwen. Laha aile ukek ien ti nameniai lokon teka matahaun ti laha he lohong.

³ Ape tesol ukale Jises kak soxeni i, “Nahih saliliwa ie haniwa Jerusalem lehe teka kahikahim paxai waliko tenen lalap na o aile.

⁴ Na paham lawe seilon tioi o, kum mumuneni puasam. Na o pon ailei waliko tenen lalap ti kui pohem, aile kolawa lehe lawe seilon sameni o.”

⁵ Lato kak ukek ien nake lato kum soh tetan kalak lato se ukalan wanen.

⁶ Jises hone lato, “Taun ti lawe seilon tioi nga i tai meima. Ti amuto, lawe taun se solian ti ailei waliko.

⁷ Tap huan ti seilon watakai amuto tuahe laha watakai nga nake nga kaxi hatakei lialui woulaha.

⁸ Mewenae amuto nahih haniwa tehu angiaian lalap ien. Nga tai apeas nake taun tetak i tai meima.”

⁹ Jises hone lato kewak ien ape i hamalum Galili.

Jises hanau teka seilon mate Ingi Haeu

¹⁰ Muhi tesol ukalan nahih haniwa Jerusalem, Jises tin i nahih tuahe kumahe i nahih tatake nake kumahe pahan teka seilon ila tioi i.

¹¹ Lokon ien leili Jerusalem teka masiwi ti teka Ju to pax upiup Jises. Laha he kamekam, “Jises tel hatanoi wasol ia?”

12 Kilan seilon laha kak hahakokol sale Jises wasolalaha. Teka laha ukek, “I se seilon solian.”

Teka liai ukek, “I neini puluti teka seilon.”

13 Tuahe tap tel i kakak sale Jises ti taxingi lawe seilon nake laha mamata teka masiwi ti teka Ju.

14 Patalal ti taun ti nameniai lokon teka matahaun ti teka Ju he lohong, Jises nahih hani Ingi Haeu ape i hutui hanau teka seilon.

15 Teka masiwi ti teka Ju kuaini hawane ape laha ukek, “Tel seilon ie i tai sukul, saka anesoan ti kakai Haeu i ukema ia?”

16 Jises ukek, “Tetenen ti nga hahanau amuto kumahe puki namilok, i ahuma ti Haeu tetel i taloma nga.

17 Tel na i aile usiusi namili Haeu i tioi ka waliko ti nga hahanau seilon i ahuma ti Haeu kumahe puki namilok.

18 Tel na i kakak puki hahitake axan i aile ukek ien lehe seilon sameni i. Tuahe tel i puas elieliel lehe seilon sameni tetel i taloma i, kakaian salan ape i malang pulutiai seilon.

19 Moses hani amuto nauna ti Haeu, kewak? Tuahe tap tel ti amuto puas usiusi. Ape kalahai amuto tohongi teleiak?”

20 Kilan wanen seilon kak pahoi Jises, “Spirit lialun kapiti halialuen o. Aita pahan teleiam?”

21 Jises kak ukek, “Nga aile haewiawen tel seilon telao ngain Sabat ape amuto hatesol ong lengeke.

22 Tuahe puki amuto pupuas telao ngain Sabat ti amuto aile teik kikalim ti kotiai uli walikoi natumuto wawan usia nauna ti Moses. Tenen saun ien hoi imat ti Moses, lokon ti Abraham tel matahaun ti kako.

²³ Na tenen saun ien i onoteni telao ngain Sabat, amuto aile haseleni lehe amuto kum xaputi nauna ti Moses. Ape lahan amuto lengeini nga ti nga haewia tel seilon ti telao ngain Sabat?

²⁴ Kum paxai kokolongeni saun ti seilon ti puki namilomuto, tuahe ti namili Haeu.”

Nakon Jises se Krai?

²⁵ Hina seilon leili Jerusalem laha ukek, “Nakon i seilon tetel teka masiwi ti kako pahalaha teleian?

²⁶ Paxaiwa! I leili teka seilon, i hanau ulelea laha tuahe tap tel hakume i. Sohin laha paxai tioi ka i Krai.

²⁷ Saka i sohot ukek ia nake amite tioi ka i ti Nasaret tuahe amite kum tioi tetesol Krai ahuma.”

²⁸ Aile ape ti Jises hahanau tutuen teka seilon mate Ingi Haeu, i kak eliel hani laha, “Amuto sokok amuto tioi nga ma tetesol ti nga ahuma. Tuahe kumahe nga luama ti puki namilok, tel liai taloma nga. I se tel Haeu salan tuahe amuto kum tioi i.

²⁹ A nga tioi hawane i nake nga nakuama tetan ape i taloma nga.”

³⁰ Ti teka masiwi ti teka Ju hongoa, laha tohongi xotiai Jises tuahe tap tel aka pohiwen i nake i tai meiwa taun tetan.

³¹ Tuahe kilan seilon soh tetan ape laha ukek, “I aile hahakila waliko tenen lalap ti kui pohen. I se Krai nake soliai puasan masin ti Krai.”

³² Teku Parisi hong ka kilai seilon kak wixiwix sale puase Jises ape lato ma tesol masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon, lato talo tesol petenai Ingi Haeu ti xotiai Jises.

³³ Jises kak ulea ukek, “Nga kapimuto hatesol teik taun kukunun ape nga alia hani kapi tetel i taloma nga.

³⁴ Ape taen ien amuto pax upia nga ti huhual tuahe amuto kum pon tunahiak. Tin amuto kum lua uke hani tetesol ti nga ien.”

³⁵ Teka masiwi ti teka Ju he kakak alia laha, “Kaie i nahih kelak lehe kako kum pon tunahian? Nakon i nanamilo i na i nahih salili xuxukako hani kapi teka akikikako Ju kakaialaha Grik? Sohin uke pahan i hanau teka Grik.

³⁶ Salangawe kakaian ukek ia ti i kakak ka kako pax upia i tuahe kako kum pon tunahian? A i ukek ia ti i kakak ka kako kum lua uke hani tetesol ti na i lua to?”

Jises kakak sale unum wanen

³⁷ Ti ape tehu ngain tapeinan ti taun ti nameniai lokon teka matahaun ti teka Ju he lohong. Ngain tehu ien Jises tu ape i kak eliel ukek, “Tel na pahan is i un, soh hawanewa tetak ape nga hani i unum wanen.

³⁸ Tel na i soh tetak, i un lian tehue. Masin ti pepai Haeu kakaxi, “Tenen unum wanen i masin kan tenen i lilil tap mongaian ti leili tel na i soh.”

³⁹ Kakai Jises ti i kakak ien i kakaxi sale Holi Spirit, tetel Haeu hani teka laha soh ti Jises. Han-ima tataen, Haeu tai axi Holi Spirit hani teka kahikahi Jises nake Haeu tai kola hatakei hatesol pohe Jises.

Teka seilon kak he hapatapat sale Jises

⁴⁰ Ti teka kilai seilon hongoa kakai Jises, teka ti laha ukek, “Tel seilon ie, salan wanen i tetel kului ai kakai Haeu ti kako teka Ju to monomon.”

41 Teka liai ukek, “I se Kraiss.”

Tuahe teka liai ulea ukek, “Tap wanen nake i se seilon ti Galili.

42 A kakain ti leili pepai Haeu i ukek Kraiss, tel ti kaha to monomon, i nakuama ti tel masiwi David ma i takah Betlehem, tetewau toan ti kemuk David toto.”

43 Aile ape kakaialaha hatesol sale Jises i hil.

44 Teka pahalaha laha xoti Jises tuahe tap tel aka pohiwen i.

45 Ti teka peteniai Ingi Haeu nahih alia haniwa kapi teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka Parisi, tesol masiwi ien kamei lato ukek, “Alahan amuto kum xoti Jises ape hakahita hanima kapimite?”

46 Lato pahoi ukek, “Tel seilon ien kak hanowi ka i tel masiwi tapein. Tap tel kaakawen masin tel seilon ien!”

47 Teka Parisi kak ukek, “Kaie i puluti hetekiewen amuto?”

48 Saka tap tel ti kako teka Parisi ma na teka masiwi laha soh tetan.

49 Mewenae teka seilon ie tap namilolaha laha soh tetan nake laha kum tioi aluini kakai Haeu ape Haeu hani laha kaui kawatan.”

50 Nikodimus, tel ti teka Parisi i paxaiwen Jises ti imat, i hone teka liai,

51 “Nauna ti Moses halini kako tieniai tel seilon na kako tai hong ma upia mataini waliko ti i ailewen.”

52 Ape lato pahoi i, “Sale kakaiam masin ka o tin ti Galili ma o saupa ti Jises. Nihehi paxaiwa pepai Haeu lehe o tioi ka tap tel kuluiai kakai Haeu i ahuma ti Galili.”

⁵³ Muhin ien hatesol seilon nahih alia hani tonalaha.

8

Tel hehin i aile saun lialun ti wawan hehin

¹ Ape Jises nahih hani Maunt Oliv.

² Uli letu ti ngain liai telao Jises nahih alia hani Ingi Haeu. Kilan seilon apuha kalini i. Jises to hani itan ape i hutui hanau laha.

³ Lokon ien tesol hanau nauna ti Moses ma tesol Parisi ati tel hehin lato tunahi i eng akakati tel wawan kumahe axoan. Ape lato hatuhi i mate teka kilai seilon ien.

⁴ Lato kakane Jises, “Tel masiwi, tel hehin ie amite atima nake i eng akakati tel wawan kumahe axoan.

⁵ Nauna ti Moses kak elieliel ka hehin tenen masin ie mewenae ti hokai teleiwa ani pot. Kaie o kak ukek ia?”

⁶ Lato kamei Jises tenen ien nake pahalato i kakawa waliko tenen i pon na lato sului i. Tuaehe Jises tuole ape i tai kakain he pekeun ani ngaxe minan.

⁷ Ti lato to kakamei Jises, i tu hokahale ape i kakane laha hatesol, “Tel ti amuto na i tai aile saun lialun, kewa i imat ti hokaiai tel hehin pot.”

⁸ I tuole ape i tai ulea.

⁹ Ti laha hongoa kakai Jises, laha nahih salili i uke tel tel, nahiai imat teteka salaimat. Mewenae Jises tutuen kapi tel hehin.

¹⁰ Jises tu hokahale ape i kamei tel hehin, “Teku suluiam ia? Nakon teka lehe laha aile halialu o, laha ox nahiwen?”

¹¹ Tel hehin kakane Jises, “Tel masiwi, tap tel tutuen ie.”

Ape Jises ukek, “Ien, nga tin nga kum aile hani o na tenen. Ewi na o nahih tuahe kum ailele ulei saun lialun.”

Jises ukek i masin xewai alon

¹² Jises kakane ulei teka kilai seilon, “Nga masin xewai alon. Nga kola aweisal tenen sawisawin hani seilon. Tel na i sohot kahikahik, tap i po to ti tilokoan ailei saun lialun nake nga tel neinian lehe i to kapi Haeu lian tehue.”

¹³ Teka Parisi hone Jises, “Mewenae o kakak alia o, tap tel liai ukek ka kakaiam salan.”

¹⁴ Jises kak pahoi lato ukek, “Kalak mewenae nga kakak alia nga, kakaiak se salan nake nga tioi tetesol ti nga ahuma ma tetesol ti nga alia. Tuahe amuto kum tioi tenen ien.

¹⁵ Amuto paxai kolongeni woi seilon ti puki namilomuto tuahe nga aile usiusi namili Haeu.

¹⁶ Ti na nga paxai kolongeni woi seilon, kolongenian tetak se sawisawin nake kumahe nga ailele ti puki namilok. Tel Tamak Haeu tetel i taloma nga, i lawe kapik.

¹⁷ Leili pepai nauna ti puki ti amuto i ukek ka na kakai hua seilon tenenawe, tenen kakain ien salan.

¹⁸ Puki nga kola ka kakaiak salan hetekie tel Tamak tin i kola ka kakaiak salan.”

¹⁹ Lato kamei Jises, “Tel tamam ia?”

Jises kak pahoi lato, “Amuto kum tioi nga ma tel Tamak. Na amuto tioila nga, ala tin amuto tioi tel Tamak.”

²⁰ Jises kakak ien ti i hahanau teka seilon mate Ingi Haeu, xohixohin tesol hanai moni ti ailei puase Haeu. Laha tai xoti i nake taun tetan i tai meiwa.

Jises kaxi haxewa hani teka laha tai soh tutuen tetan

²¹ Jises hone ulei teka seilon, “Kum kue ape nga salili tamusuke amuto. Amuto pax upia nga ti huhual tuahe amuto kum tunahi ape amuto mat hetekie lialui woumuto. Amuto kum lua uke hani tesol ti nga luawa.”

²² Teka masiwi ti teka Ju ukek, “Salangawe kakaian i ukek ia? Kaie i telei aliake i? Alahan i ukek kako kum lua uke hani tesol ti na i luawa?”

²³ Jises kak tatale ukek, “Amuto se ti tehu pon itan ie. Namilomuto ma pupuasamoto tuahe ti seilon. A nga se ti tone Haeu patul, pupuasak nga aile usiusi namili Haeu.

²⁴ Nga kakawen ka amuto mat hetekie lialui woumuto. Na amuto kum soh ka nga se tetel ti nga kakaxi, salan i sohot hani amuto.”

²⁵ Lato kamei i, “Kaie o aita?”

Jises kak pahoi, “Nga kaxi hakila haniwen amuto.

²⁶ Pate tutuen kakaiak salemuto ape kilai lialui woumuto i pon na nga sului amuto. Tuahe nga kakane teka seilon ti tehu pon ie mewenae waliko ti nga hong ti tel i taloma nga, tetel i salan wanen.”

²⁷ Teka masiwi ti teka Ju tai hong xeu tutuen ka Jises kaakane lato sale tel Taman Haeu.

²⁸ Ape Jises hone lato, “Tataen amuto tahi hakea nga tel Nati Seilon patul he kros, Haeu hatakei hani amuto ka nga se tetel ti nga kakaxi. Nga kum

aile tenen na waliko ti puki namilok. Masin ti tel Tamak hahanau nga, tin nga kaxi hani teka seilon.

²⁹ A tetel i taloma nga i lawe kapik. I kum lioi nga nake lawe nga aile waliko tenen i hamuamua i.”

³⁰ Ti Jises kakak tutuen, kilan seilon soh tetan.

Nati Abraham ma nati Satan

³¹ Ape Jises kakane teteka Ju laha soh tetan, “Na amuto puas usi matuhini waliko ti nga hahanau, amuto kahikahik wanen.

³² Na masin ien, amuto tioi aluini waliko tenen salan sale Haeu ape amuto kumahe unau saun lialun ulea, amuto ape oxoxain.”

³³ Seilon teka kak pahoi Jises, “Amite kahi nati Abraham ma tap wanen amite po to unau tenen na waliko. Kalahai o kak ukek ien?”

³⁴ Jises hone laha, “Nga kakane amuto kakain salan. Tel na i aile tatale saun lialun i se unauan.

³⁵ Tel unau tel tame tehu ing i kum to kapin hanowi tel na natun wanen.

³⁶ Aile ape na nga tel Nati Haeu oxoxi amuto ti unau saun lialun, amuto oxoxa hawanewen.

³⁷ Nga tioi amuto kahi nati Abraham tuahe teka ti amuto tohongi teleiak nake amuto kum hong auni kakaiak.

³⁸ Nga kakak waliko tetenen tel Tamak kola haniwen nga tuahe amuto ailele waliko tetenen tel tamamoto hohone amuto.”

³⁹ Laha kak pahoi Jises, “Abraham se tamamite.”

Jises ukek, “Na amuto nati Abraham, amuto puas usiwen waliko ti i ailele.

⁴⁰ Nga kaxi hahani amuto kakain salan ti nga hongoma ti Haeu tuahe amuto totohongi tutuen teleiak. Abraham tai ailele saun tetenen.

⁴¹ Amuto aile waliko tenen tel tamamuto ailele.”

Laha kak pahoi Jises, “Amite kumahe tuahe nati aweisal. Amite se nati Haeu wanen.”

⁴² Jises hone laha, “Na Haeu se salan wanen tamamuto, amuto waheniwen nga nake nga luama ti Haeu. Kumahe nga luama ti puki namilok, i taloma nga.

⁴³ Lahan amuto kum hong xeu waliko tenen ti nga kakak? Se nake amuto kum hong waxi kakaiak.

⁴⁴ Ien se nake amuto nati tel tamamuto Satan ma pahamuto wanen puas usiai namilon. Ti pate uli hutuan, i tel hialalu tamusukei seilon ma i kum xeisa waxi waliko tenen salan nake tap wanen i kakak waliko tenen salan. Ti i kak puputa, i aile ti puki saun tetan nake i weli puputa ma i se tel tame puputa.

⁴⁵ Aile ape ti nga kakak waliko tenen salan, amuto kapaxe.

⁴⁶ Nakon aita ti amuto pon sehatuhini ka nga ailewen saun lialun? Ape lahan amuto kum soh nga kalak kakaiak salan?

⁴⁷ Tel seilon na i ti Haeu, i hong usi kakai Haeu. Tuahe amuto kum hong usi kakaian nake amuto kumahe tetan.”

Jises se pamu tuah ti Abraham

⁴⁸ Teka Ju kak lengeleng, “Salan wanen ti amite ukek ka o tel Samaria ma spirit lialun kapiti hahialalu o.”

⁴⁹ Jises kak aseini, “Tap wanen nake nga sameni tel Tamak Haeu a amuto watakai nga.

⁵⁰ Kalak nga kum upiup seilon sameniak, Haeu pahan seilon sameniwa nga a namilon mewenae sawisawin.

⁵¹ Nga kakane hawane amuto, tel na i puas usi kakaiak i kum mat wanen.”

⁵² Teka seilon kak eliel hawane, “Ape amite tioi hawane ka spirit lialun kapiti hialialuen o! Abraham matewen ma teka kuluiak kakai Haeu tin laha matewen a o ukek tel na i puas usi kakaiam i kum mat.

⁵³ Kaie o pamu tuah ti Abraham tel tamamite? Abraham i mat ma teka kuluiak kakai Haeu tin laha mat. Nakon o sokok o aita?”

⁵⁴ Jises kak pahoi laha, “Na puki nga sameni nga, tap solian tetan. Se puki tel Tamak i hana nga seilon pate tuah. I se tetel amuto ukek i Haeu ti amuto.

⁵⁵ Tuahe amuto kum tioi i. Nga tioi hawane i. Na masin nga ukek nga kum tioi i, nga puputawen, hanowi ti amuto. Tuahe nga tioi i ape nga puas ususi kakaiam.

⁵⁶ Tel tamamoto Abraham i amuam hawane ti i ningahiwa tahaiak. I paxaiwa ape i amuke.”

⁵⁷ Teka seilon kak ukek, “Ahangum tai meiwa 50! Lehe o ningahi Abraham ukek ia?”

⁵⁸ Jises kak pahoi laha, “Nga kakane hawane amuto, imat ti Abraham takah, nga se liai ien, tetel ti nga kakaxi.”

⁵⁹ Tataen ien wanen, laha waxi pot ti hokaiai Jises tuahe i kuosel ti laha ape i nahih salili Ingi Haeu.

9

Jises haewia tel seilon pulaxa

¹ Ti Jises ma tesol kahikahin tau nanahih, lato ningahi tel seilon pulaxa. Liai i takahama pulaxa.

² Tesol kahikahi Jises kamei i, “Tel masiwi, nake lahan tel seilon ie pulan pulaxa? Nakon i sohot ukek ti puki lialui woun ka lialui woi taman ma tinan?”

³ Jises kak pahoi ukek, “Kumahe nake ti lialui woun ma na lialui woi taman ma tinan. Pulan i pulaxa lehe Haeu kola hani teka seilon lalape pohen ti i huali tel seilon ie.

⁴ Ti nga tel haxewaiamuto tutuen kapimuto, kako kewa ailei puase tetel i taloma nga. Kum kue ape nga salili amuto. Ien masin tilokoan ti seilon kum puas uke.

⁵ Nga masin xewai alon ti haxewai lawe seilon ti nga he tehu pon ie.”

⁶ Ti Jises kak kewa, i uke teik pekeun. I pukeini ma talini hawasalisali ape ahui hani puli tel seilon pulaxa.

⁷ Ape i ukek, “Nahih nuhiwa pulam haniwa tehu kan Siloam.” Tetenen ax Siloam i ukek, “talo.” I nahiwa ape i nuhi pulan. Tataen ien pulan ewi ape i paxapax uke.

⁸ Teka seilon laha toto xohixohin kapin ma teka laha ningahiwen i imat ti lawe i to katekat huhual, laha he kamekam, “Nakon i se tetel seilon pulaxa, lawe kako ningahi i to katekat huhual?”

⁹ Teka laha ukek, “Se tetel ien.”

Tuahe teka liai ukek, “Kumahe, tuahe tanoman masin wanen i.”

Ape puki tel seilon hone laha, “Se nga tetel seilon amuto he kamekam.”

¹⁰ Laha kamei i, “I sohot ukek ia ape pulam ewi?”

11 I kak pahoi ukek, “Tel seilon axan Jises pukeini hawasalisali teik pekeun ape i ahui hani pulak. I talo nga nahih nuhi kawak hani tehu kan Siloam ape nga aile usi. Tataen ien pulak i ewi ape nga paxapax uke.”

12 Laha kamei i, “Tel seilon ien ape ia?”
I ukek, “Nga kum ttoi.”

Teka Parisi nihehi upia sale haewiai tel pulaxa

13 Muhin ien laha hakahita tel seilon kemuk pulan pulaxa hani teka Parisi.

14 Ngain tetelao ien Sabat ti Jises aile hawasalisali teik pekeun ti aile haewiai puli tel seilon ien.

15 Teka Parisi kamei i, “I sohot ukek ia ape o paxapax?”

Ape i kakane lato, “Jises hana teik pekeun wasalisalin hani he pulak ape ti nga nahih nuhiwa kawak, pulak ewi.”

16 Tesol ti teka Parisi ukek, “Tel seilon Jises i kumahe wanen ti Haeu nake i xaputi nauna ti telao ngain Sabat.”

Tuahe teka liai ukek, “Kumahe, nake tap tel seilon woun lialun i pon ailei waliko tenen lalap ti kui pohen masin ti tel seilon ien.” Kakai alaha i hatano wasolalaha.

17 Ape teka Parisi kamei ulei tetel seilon, “Tel seilon i haewia pulam, kaie o ukek i aita?”

Tel seilon kak pahoi, “Nga ukek i tel kului ai kakai Haeu.”

18 Teka masiwi ti teka Ju lato kum soh ka tetel seilon ien kemuk pulan pulaxa ape lato ilowi taman ma tinan.

19 Lato kamei lalu, “Tel seilon ien, i natumulu? Nakon i tetel amulu ukek hoi i takahama pulaxa? Ape lahan ka i paxapax?”

20 Tel taman ma tel tinan kak ukek, “I se natumili. Salan hoi i takahama pulaxa.

21 Tuaehe amili kum tioi i sohot ukek ia. Amili kum tioi aita haewia pulan. I ape lalap, i pon tukei awan. Kameiwa i!”

22 Lalu kak ukek ien nake lalu mamata teka masiwi ti teka Ju. Lalu tioi lato ailewen namil ka na tel seilon i ukek Jises se Krai, lato xaxaweni tamusuke i ti synagog.

23 Nake ti tenen ien lalu ukek, “I ape lalap, i pon tukei awan. Kameiwa i.”

24 Lato ilowi tuhi tel seilon kemuk pulaxa ape kakane i ukek, “Kakawa ti kuinakei Haeu ka waliko ti na o kak se salan nake amite tioi ka tetel seilon i haewia o woun pate lialun.”

25 Ape tel seilon kak pahoi lato ukek, “Nga kum tioi na i woun lialun ma na kumahe. Tuaehe nga tioi tetenen, kemuk nga pulaxa ape ao pe ie nga paxapax uke.”

26 Tuaehe lato kamea, “Waliko la i aile hani o? I haewia pulam ukek ia?”

27 I kak pahoi lato ukek, “Nga kakanewen amuto tuahe amuto kum hong. Alahan pahamuto hong ulea? Halik na pahamuto sohot kahikahin.”

28 Lato kak saxuti i ape ukek, “Puki o kahikahin, amite se kahikahi Moses.

29 Amite tioi ka Moses tel tuah wanen nake Haeu kakawen kapin tuahe tel seilon ien, i pupuas hahitake aita?”

³⁰ Tel seilon ukek, “Saka i aile ukek ia ka amuto kum tioi? Amuto kum tioi aita tel hani i ailei puasan kalak i haewiawen pulak.

³¹ Kako tioi Haeu kum hong seilon tetenen woun lialun, i hong teka laha lotu sameni i ma puas usi waliko ti pahan.

³² Kemuk tap wanen tel hahaewiawen puli tel na seilon i takahama hoi pulaxa.

³³ Na masin tel seilon ien kumahe i ahuma ti Haeu, ala i kum pon ailei tenen ien.”

³⁴ Lato kak lengeleng ukek, “Lilian ti o takahama o tel weli ailei saun lialun. O kumahe tel hanauamite!” Ape lato talo xaxaweni i ti synagog.

Teteka pulaxa wanen

³⁵ Ti Jises hongoa waliko ti i sohot hani tel seilon ien, i nahih upia i. Ti i tunahiwa, i kamei tel seilon, “Nakon namilom xoxoan ti tel Nati Seilon?”

³⁶ I pahoi Jises ukek, “I aita? Tel masiwi, kaxi hanima nga lehe nga soh tetan.”

³⁷ Jises hone i, “O paxaiwen i. Ti aoepie i kakak kapim.”

³⁸ Tel seilon ukek, “Tel Masiwi, nga soh hawane tetam.” I lokuha hani itan ape i lotui Jises.

³⁹ Jises hone i ukek, “Nga lua hanima tehu pon ie paxai kolongenai woi seilon. Nga luama haxewai namili teka laha kum xeu ningahiai lawe waliko salan sale Haeu. Ape teka seilon laha sokok hoi laha xewawen ti lawe waliko salan sale Haeu, laha masin teka pulaxa wanen.”

⁴⁰ Teko Parisi tutu ien. Ti laha hongoa kakai Jises, laha kamea, “Kaie o ukek amite masin teka pulaxa wanen?”

⁴¹ Jises pahoi laha ukek, “Na masin amuto pulaxa wanen, tap tel i tieniwen amuto. Tuahe nake amuto sokok amuto xewawen ti lawe waliko salan sale Haeu, amuto puluti aliliake amuto ape lialui saun ti amuto tutuen.”

10

Jises tel ngahat solian

¹ Jises kakane teka seilon ukek, “Nga kakane hawane amuto, tel na i kum soh non he aweing hani tone sipsip a i soh muna hakokol, tel seilon ien i tel seilon xuxuina.

² Tuahe tel ngahatiai sipsip lawe i soh non he aweing.

³ Tel peteniai tesol ien i hei kahip hani tel ngahatiai sipsip ape lato hong tioi hawane kinaxon. Ti i hasohotu lato i tiloi axalato tok tok.

⁴ I nahike hasohotu ape i neini lato. Lato kahiti i nake lato hong tioi hawane kinaxon.

⁵ Lato kum nahih kahiti seilon liai, lato ox salili nake lato kum hong tioi kinaxon.”

⁶ Jises kak kokolongi kakain ien hani teka seilon tuahe laha kum xeu salangawan.

⁷ Aile ape Jises kaxi haxewa hani laha i ukek, “Nga kakane hawane amuto, nga masin tewau aweing ti teka sipsip nahih soh.

⁸ Teka seilon imat tetak laha woinakon ngahatiai sipsip, laha seilon ti xuxuina ma aile halialualato. Tuahe teka sipsip tetak lato kum hong usi laha.

⁹ Nga masin tewau aweing. Tel na i non tewau aweing ien, i tunahi tonain kapi Haeu lian tehue.

Ape tesol tesol ti na i nahih, i kum tae tenen na waliko nake Haeu lawe kapin.

¹⁰ Tel seilon lialun namilon mewenae ti xuxuina, teletele, hialalui seilon ma soxi. Tuae nga luama lehe seilon hina tonain tenen laha amuke hawane.

¹¹ “Nga tel ngahat solian. Tel ngahat solian i kum nomuha na i mat ukei totone teka sipsip tetan. ¹² Seilon ti laha kahui i moni peteniai sipsip, i kumahe tel ngahat wanen nake lato kumahe tetan. Ti i ningahiwa sinen tenen tumun kalimen kiliwama, i ox salili teka sipsip. Ape sinen xohoti hamange ma usi silahoteni lato.

¹³ Tel seilon ien ox salili lato nake i kumahe tel tamalato wanen ape i kum nam waxi waliko ti na i sohot hani lato.

¹⁴ “Tuae nga se tel ngahat solian. Nga ma teka sipsip tetak amite lohun xoxoan.

¹⁵ Masin nga ma tel Tamak amili pate lohun xoxoan. Aile ape nga kum nomuha na nga mat ukei totone teka sipsip tetak.

¹⁶ Hina sipsip laha kumahe kapik tuahe laha tin tetak. Ape namilok xoxoan wanen ti hukumini hatapoalaha, lehe hatesol sipsip tetak hong usi kakaiak. Ape ngain ti i luluainima, laha hatesol hukuma hetekie hahitake ngahat telawe.

¹⁷ “Tel Tamak Haeu waheni nga nake puki nga hani lioi nga mat lehe nga moih alia.

¹⁸ Tap tel pon teleiak halik na nga sowini. Nga pon hani seilon telei nga ma nga pon moih alia tuahe nga puas usi waliko ti tel Tamak honewen nga ailean.”

¹⁹ Teik kakain ien i selai teka seilon.

²⁰ Kilan seilon kakak Jises ukek, “Spirit lialun kapiti hialalu i! I taxitaxiawen! Ape lahan amuto hong kakaian?”

²¹ Tuahe seilon teka laha kak ukek, “Tel seilon na spirit lialun kapiti hialalu i, i kum kak ukek ien. Spirit lialun kum pon haewiai puli seilon pulaxa!”

Jises ukek i tel Nati Haeu

²² Ngain lalap ape i tahiawen leili Jerusalem ti teka Ju nameni taun ti hil waxi aliakei Ingi Haeu ti teka Siria. Lokon ien taun ti waiwain.

²³ Jises tau nanahih tesol Totone Solomon kapi Ingi Haeu.

²⁴ Teku Ju apuha kalini i ape ukek, “Kum tua kak hahatila amite. Na o Kraiss, se kaxi hawane hanima amite.”

²⁵ Jises kak pahoi laha, “Nga kakanewen amuto tuahe amuto kum hong soh. Waliko tenen lalap nga ailele hahitake axe tel Tamak Haeu i kola hawane ka nga se tetel ti nga kakaxi.

²⁶ Tuahe amuto kum hong soh nake amuto kumahe tesol ti teka sipsip tetak.

²⁷ Teku sipsip tetak hong usi kakaiak. Nga tioi hawane lato ape lato se kahikahik.

²⁸ Nga hani lato tonain kapi Haeu lian tehue ape lato kum to wanen lioan ti kaui kawatan ti lialui woulato. Tap tel pon waxi xaxawenialato ti ngangahat tetak.

²⁹ Tel Tamak Haeu hani nga teteka lato sohot kahikahik. I pamu masiwian ti lawe seilon, aile ape tap tel i pon waxi xaxawenialato ti ngangahat tetan.

³⁰ Nga ma tel Tamak Haeu amili pakata xox hahawane, amili masin seilon tel.”

³¹ Ti laha hongoa, laha waxi ulea pot ti hokaian.

³² Tuahe Jises ukek, “Tel Tamak Haeu hapohea nga ailei kilan waliko solian ti hualiai seilon. Tenen ia ti tesol waliko ien i talesi amuto lehe pahamuto telei nga?”

³³ Laha kak pahoi Jises, “Kumahe pahamite hokai o ti waliko solian o ailewen tuahe nake o teheni hialialu Haeu. O tuahe seilon masin amite ape o ukek ka o se Haeu.”

³⁴ Jises ukek, “Ala puki amuto tioi ka Haeu kaakane hina teka masiwi leili pepaun, ‘Nga ukek amuto se haeu.’ *(Ps 82:6)*

³⁵⁻³⁶ Amuto tioi ka kakai Haeu lawe sawisawin ma tuah. Na Haeu ukek ka teka masiwi ti seilon tetan se haeu na laha teka ti hong usiai kakaian, alahan amuto ukek nga teheni hahialialu Haeu ti nga ukek nga tel Nati Haeu? Nga pakata xoxox kapi tel Tamak Haeu. Puki i kilami nga ailei pupuasan ape i taloma nga ailean.

³⁷ Na masin kumahe nga ailele puase tel Tamak Haeu, kum hong sohosoh nga.

³⁸ Tuahe na nga ailele puasan, kalak amuto kum hong soh nga, sohoa kui pohek ti waliko tenen lalap nga ailele lehe amuto xeu ma tioi ka nga ma Haeu amili pakata xox hahawane, amili masin seilon tel.”

³⁹ Ti laha hongoa, laha tohongi ulea pohiai Jises tuahe i kuosel ti laha.

⁴⁰ Ti tesol ien Jises non koti tehu kan Jordan ape i nahih to hani tetesol kemuk Jon baptaisi teka seilon.

⁴¹ Kilan seilon opea hani kapi Jises. Laha ukek, “Tap tenen waliko lalap Jon ailewen tuahe kakaian ti tel seilon ie se salan wanen.”

42 Ape kilan seilon ien laha hong soh ti Jises.

11

Matei Lasarus

¹⁻² Tel seilon axan Lasarus i ti tewau toan Betani tesol ti hahutuan toto, Mary ma Mata. Mary se tetel imuh i tihi sanda tenen poun solian hani he ae tel Masiwi Jises ape i uke ukun umeni hapax-ean. Aope Lasarus tinun.

³ Aile ape hahutuan hakau kakain hani Jises ukek, “Tel Masiwi, tel lohum wanen i pate tinun.”

⁴ Ti Jises hongoa i ukek, “Tenen nax ien kumahe i sohot hani Lasarus lehe i mat tamus tuahe lehe Haeu kola lalape kui pohen ape teka seilon sameni nga tel Natun.”

⁵ Jises tone aten wanen Mata, Mary ma Lasarus.

⁶ Tuahe kalak i hongoen ka Lasarus pate tinun, i to ahe ngain huohu tesol ti i heheuta.

⁷ Imuh i hone tesol kahikahin, “Kako nahih alia hani Judia.”

⁸ Tesol kahikahin pahoi i ukek, “Tel Masiwi, pate aope wanen teka seilon ien lehe hokai telei o ani pot. Alahan lehe o alia kewak ien?”

⁹ Ape Jises ukek, “Ti nga tel haxewaiamuto kapimuto, kum nanamiloi nake hina taun tutuen Haeu hani kako ailei waliko ti pahan.

¹⁰ Tuahe ti na seilon kum nam waxi nga tel haxewai alaha, ien masin laha nanahih ti leili tilokoan ape laha kum pon ailei waliko ti Haeu pahan.”

¹¹ Jises kak kewa ape i ukek, “Tel lohukako Lasarus ape i matihuen. Tuahe nga nahih hang-
oni i.”

¹² Tesol kahikahin pahoi i ukek, “Tel Masiwi, na masin i mamatih pake i ewi.”

¹³ Tuahe salangawe kakai Jises i ukek ka Lasarus matewen ape lato sokok i ukek Lasarus tua mamatih.

¹⁴ Aile ape Jises kaxi haxewa hani lato, “Lasarus matewen.

¹⁵ Kalak nga kumahe kapin ti lokon i mat, nga amuam nake waliko ti lehe i sohot, i pon haxoxoi namilomuto tetak. Kako nahih hani kapin.”

¹⁶ Tomas, tel laha axai i Sangasang, hone tesol tuaun, “Kako nahih kahiti tel masiwi lehe tin kako mat ohoi i.”

¹⁷ Ti lato tahawa Betani, Jises hong ka laha tihiniwen Lasarus ngain hinalo tamusuen.

¹⁸ Betani kumahe xauxaun ti Jerusalem, sai toluhu kilomita.

¹⁹ Kilan seilon nahih paxai Mata ma Mary haso-lialalu ti matei tel ukalalalu.

²⁰ Ti Mata hongoa ka Jises nanahima, i nahih tengeni i a Mary tutuen leili ing.

²¹ Mata kakane Jises, “Tel Masiwi, na masin o ie, kaie tel ukalak i tai mat.

²² Tuahe kalak Lasarus matewen, nga tioi hawane ka Haeu aile tuahe tenen na o kamei i.”

²³ Jises hone i ukek, “Tel ukalam i xahat alia.”

²⁴ Ape Mata ukek, “Nga tioi ka i xahat alia taen hatesol seilon xahat alia, ti taun ti hinitiai lawe seilon.”

²⁵ Jises hone i ukek, “Nga tel xahateniai seilon maten ma hanialaha tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. Tel na namilon xoxoan tetak kalak i mat i moihin tutuen.

²⁶ Ape teli soh tetak ma i to kapi Haeu lian tehue, tel ien i kum mat tamus. Kaie o soh ti waliko ie?”

²⁷ Ape Mata pahoi i ukek, “Tel Masiwi, nga soh hawane ka o Kraiss, tel Nati Haeu, tetel Haeu taloma.”

²⁸ Ti Mata kak kewa, i nahih alia. I waxi tahaini Mary ti teka seilon ape i ukek, “Tel Masiwi tahiawen, i kamekam o.”

²⁹ Ti Mary hongoa i saxoh ahuta tengenian.

³⁰ Ti lokon ien Jises tai soh hani leili toan, i tutuen tetesol ti Mata nahih tengeni i.

³¹ Teteka seilon laha apupuha leili tehu ing kapi Mary ti hasolian, taen laha ningahi i tua ape i saxoh ahuta hani melal, laha kahiti i. Laha sokok lehe i nahih tang hani he amal.

³² Ti Mary tahia haniwa kapi Jises, i lokuha hani itan kapi aen ape i ukek, “Tel Masiwi, na masin o ie, kaie tel ukalak i tai mat.”

³³ Ti Jises ningahiwa Mary ma teka seilon kapin tatangixi Lasarus, lon tel hetekie tian i kawat hawane.

³⁴ I kamei lato, “Amuto hahanopi i ia?”

Ape lato ukek, “Tel Masiwi, nahima paxai.”

³⁵ Ape ti tatahan tetan kani pulan lil.

³⁶ Hina seilon ien, laha ukek, “Paxaiwa, lalap wanen wawahen tetan ti Lasarus.”

³⁷ Tuahe teka liai, laha ukek, “I aile haewia puli tel pulaxa, kewak? Kaie ala i awaiwen Lasarus.”

Jises hamoiha Lasarus

³⁸ Ape lato tahia hani tehu amali Lasarus. Amal tenen ien laha tanomi he pot patul ti hepekeun. Laha hulini tehu lalape pot ti siponian. Ti lato tutu ien, Jises lon tel ulea.

³⁹ I hone lato, “Hulini xaxaweniwa tehu pot.”

Tuahe Mata ukek, “Tel Masiwi, poun ape kohan. I leili amal kewen ngain hinalo.”

⁴⁰ Jises hone i ukek, “Hoi nga kakanewen o ka na namilom xoxoan tetak, o ningahi waliko tenen lalap ti pohe Haeu aile.”

⁴¹ Aile ape lato hulini xaxaweni tehu pot. Jises pax hani patul ape i ukek, “Nga kak kemulik hani o tel Tamak Haeu nake o hongoen kamekame tetak.

⁴² Nga tioi ka lawe o hong nga, tuahe nga kamei o ti puli lawe seilon ie lehe laha soh ka o taloma nga.”

⁴³ Muhin ti i kak kewa, i tilol eliel ukek, “Lasarus ahutama!”

⁴⁴ Ape tel seilon kemuk maten, i ahuta. Minan, aen ma patun talinan tutuen maia ti puxuiai seilon maten. Jises hone lato, “Upati xaxaweniwa maia ape hanahiwa i.”

*Teka masiwi ti teka Ju aile namil ti teleiai Jises
Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2*

⁴⁵ Aile ape kilan ti teka seilon kapi Mary, ti laha paxaiwa waliko ti Jises aile, laha soh tetan.

⁴⁶ Tuahe teka ti laha nahih hani kapi teka Parisi ape kaxi hani lato waliko ti Jises ailele.

⁴⁷ Aile ape teka Parisi ma teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon apuha hani kapi teka masiwi tapein ti teka Ju ape lato ukek, “Kaie kako aile waliko la? Tel seilon ien aile kilan kolakol tenen lalap.

⁴⁸ Na kako paxai lioi waliko ti i ailele, hatesol seilon laha soh tetan ape teka Rom aile halialu Ingi Haeu ti kako hetekie kako teka Ju.”

49 Tel ti lato, axan Kaiapas, i tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ti ahang tehu ien. I ukek, “Tap namilomuto.

50 Amuto kum paxai tioi ka pamu ewian na seilon telawe i mat, kumahe lawe seilon. Pamu lialuan na teka Rom telei kako teka Ju hatesol.”

51 Waliko ti i kakak kumahe ti puki namilon. Nake i tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ti ahang tehu ien, Haeu aile i kak kilami ka Jises mat ti hualiai teka Ju hatesol.

52 Tuae kumahe mewenae ti lato, hetekie hatesol seilon ti Haeu laha tesol tesol lehe laha hukuma hetekie namil tenenawe ti usiai nauna ti Haeu.

53 Tataen ien teka masiwi ti teka Ju hutui aile namil ti teleiai Jises.

54 Aile ape Jises monga ailei puasan ti puli lawe seilon. I nahih ahuta hani Epraim, tehu taon xohixohin kapi lohong. Ape i ma tesol kahikahin to ien.

55 Ngain lalap ti Pasova ape i xohiwen. Kilan seilon ti toan tesol tesol laha nahih hani Jerusalem ti ailei saun tenen ti haunialaha ti puli Haeu masin ti teka Ju lawe ailele apesenialaha ti Pasova.

56 Laha to pax upiup Jises. Ti laha leili Ingi Haeu, laha he kamekam alia laha, “Amuto namilo i ukek ia? Kaie i nahih hanima tehu apuhain ti Pasova ka tap?”

57 Lokon ien tesol masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon hetekie tesol Parisi lato honewen teka seilon ka na tel i tioi Jises tetesol, hahongoa lato lehe lato xoti i.

12

Mary tihi sanda hani ae Jises

Mt 26:6-13; Mk 14:3-9

¹ Ngain tepanim tehu imat ti Pasova, Jises nahih hani Betani, tesol tone Lasarus, tetel Jises hamoiha aliake ti matean.

² Ti ien lato apeseni angiaian ti amukei Jises. Mata tel lohiai an. Lasarus tin ien leili teka laha toto he tone angiaian kapi Jises.

³ Ti lokon ien Mary waxi tehu sanda kahun pate lalap ma poun pate solian. I tihi hatapo hani he ae Jises ape i uke ukun umeni hapaxean. Soliai poi tehu sanda i atuhi ing hatehu.

⁴ Tuahe Judas Iskariot, tel ti tesol kahikahi Jises, tetel imuh i hangaini Jises hani mini teka masiwi ti teka Ju, i ukek,

⁵ “Kalahai i tua aile xoini tehu sanda? Pamu ewian na hangaini waxiai moni lalap ape hani teka seilon tap soxi.”

⁶ Kumahe i kak ukek ien nake i tahane teka seilon tap soxi tuahe nake i seilon tenen xuxuina. I tetel auniai moniulato ape hina lawe i xuina.

⁷ Tuahe Jises ukek, “Kum hohowini i nake i auni tehu sanda atengi tetelao. I tihi hani he aek apeseniak ti tehu mateak.

⁸ Teka seilon tap soxi laha lawe kapimuto, tuahe nga kumahe lawe kapimuto.”

⁹ Kilan seilon hong ka Jises Betani ape laha nahih kewak ien. Tin pahalaha paxaiai Lasarus, tetel Jises hamoiha aliake ti matean.

¹⁰ Aile ape teka masiwi tuah ti hukuminiaai Haeu ma seilon aile teik namil ti telei hetekieai Lasarus.

11 Pahalato lato telei Lasarus nake xahat aliaian aile, ape kilan teka Ju laha kum hong lato, laha soh non ti Jises.

Jises tel Masiwi soh hani Jerusalem

Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40

12 Ngain liai telao teka kilai seilon nahih hani tehu apuhain lalap ti Pasova. Laha hong ka Jises nahih hahanima Jerusalem.

13 Laha koti kai hatoh ape nahih titilol tengenian,

“Kako haxawawa axe Haeu.

Kako sameniwa ma amukewa tel i nahih hehetekiema poh ma solian ti Haeu! (Ps

118:25-26)

Kako sameniwa ma amukewa tel Masiwi tapein ti Israel!”

14 Jises waxi tok donki uluha, i to he tehiton ape tok donki tau kakau i, masin ti pepai Haeu kakawen ukek,

15 “Teko seilon ti Israel, kum maamata.

Paxaiwa, tel Masiwi ti amuto i luluainima, i toto patul he tok donki uluha.” (Zech 9:9)

16 Ti lokon ien tesol kahikahi Jises kum xeu salangawe waliko ti i sosohot. Tuahe muhin ti Jises xahat aliawa ti matean, lato nameni ka pepai Haeu i kakawen ka hatesol waliko ien i sohot hani i.

17 Teteka seilon laha kapi Jises ti i tiloi ahuti Lasarus he amal lokon ti i hamoiha aliake i, laha kaxi hani teka liai waliko ti i sohotuen.

18 Ape kilan seilon nahih tengeni Jises nake laha hongoen waliko tenen lalap i ailewen ti pohe Haeu.

19 Teka Parisi kakak alia puki lato, “Amuto ningahi kako kum waxaini wanen. Paxaiwa, hatesol seilon nahih kakahiti i ma hongohong kakaian.”

Jises kakak sale matean

20 Tesol ti teka Grik tin lato nahih lotu hani Jerusalem ti tehu apuhain lalap ti Pasova.

21 Lato nahih hani kapi Pilip, tel seilon ti tehu taon Betsaida ti Galili ape lato ukek, “Kaie ewi na o huali amite? Pahamite amite paxai Jises.”

22 Pilip nahih hahongo Andru ape ati lalu nahih kakane Jises.

23 Jises kakane teka seilon ukek, “Taun ti mateak i xohiwen. Ape teka seilon paxai tioi ka nga tel Nati Seilon pate tuah ape laha sameni nga.

24 Nga kaxi hawane hani amuto, ien masin wanen tehu waki maia ti seilon seini, i matemu ape imuh i hahua hakila. Na tap, i hamalum waki maia tehue.

25 Na tel seilon pahan mewenae akeni konginia i totonan ti itan ie, i lioi totonan ti kapi Haeu. Tuahe na tel seilon i to kahikahik kalak na masin i lioi totonan ti itan ie, i waxi totonan ti kapi Haeu.

26 Tel na pahan i sohot kahikahik kewa ka i hong usi kakaiak. Na tel i sohot kahikahik lawe i kakahiti nga hani tuahe na tesol. Ape tel Tamak Haeu namiloi ukek i tel seilon tuah.

27 “Aope ie tiak pate kawatan. Tuahe nga kum kamei Haeu awaiak ti mateak nake hoi liai nga luama ti haponowiai namilon.

28 Tel Tamak Haeu, kola haniwa lawe seilon lalape pohem ma soliaiam.”

Tataen ien tenen kinax wixima ti tone Haeu i ukek, “Nga kolawen ape nga kola ulea.”

²⁹ Teka kilai seilon tutu ien hongoa ape teka ti laha ukek, “Sohin tonui kuhuh.”

Teka liai ukek, “Tel engel kakak kapin.”

³⁰ Tuahe Jises hone laha, “Tenen kakain ien kumahe ti hualiak, ti hualiamuto.

³¹ Ao pe ie teka seilon ti tehu pon ie laha tu ti sulusulu nake ti lialui woulaha. Tuahe taun ape i tahiawen ti nga waxaini xaxaweni Satan tel i neini hahialalu laha.

³² Taen ti laha tahi hakea nga hani patul he kros, nga kapiti seilon ti lawe xux hanima kapik lehe laha soh tetak.”

³³ Jises kak ukek ti kilamiai sale matean.

³⁴ Teka seilon ukek, “Amite tioi ti he pepai Haeu ka Krai i moih lian tehue. Alahan o ukek laha tahi hakea i hani patul he kros? Ape o kakak ulea lahe Krai?”

³⁵ Jises pahoi laha ukek, “Kum kue nga tel haxe-waiamuto ape kumahe kapimuto. Aile ape ti nga tutuen kapimuto, usiwa nenein tetak lehe amuto kum puhei ailei saun lialun. Ien masin seilon na i nahih tatanga leili tilokoan.

³⁶ Ti nga tutuen kapimuto, amuto sohoa tetak nake nga masin xewan ti neiniamuto. Na amuto aile usi, amuto sohot hanowi seilon ti xewan.” Muhin ti Jises kak kewa, i nahih hani tesol ti laha kum tioi.

Teka seilon laha kum soh ti Jises

³⁷ Kalak Jises ailele kilan waliko lalap ti pohe Haeu he puli teka seilon, laha kum soh tutuen tetan.

³⁸ Masin wanen ti Aisaia tel kuluiiai kakai Haeu kak kilamiwen,

“Haeu tel Masiwi, tap seilon hong soh ti amite kakaxi o hani laha.

Tin tap seilon paxai tioi lalape pohem.” *(Isa 53:1)*

³⁹ Aile ape laha kum soh. Aisaia tin i kakawen,

⁴⁰ “Pulalaha masin ka pulaxa.

Laha papaxai waliko ti Haeu ailele tuahe laha kum ningahi.

Patulaha pate ailan, laha kum xeu.

Ape laha kum towiahu ti lialui woulaha

lehe Haeu aile haewia laha.” *(Isa 6:10)*

⁴¹ Aisaia kak ukek nake i ningahiwen lalape poh ma solian ti Jises ape i kaxi i hani teka seilon.

⁴² Kilan seilon laha soh ti Jises. Hina masiwi ti teka Ju tin lato soh tuahe lato mamata kolaian uke teka Parisi xaxaweni tamusuke lato ti synagog.

⁴³ Pamu lato halepelep lehe seilon sameni lato, i xoini na Haeu sameni lato.

⁴⁴ Jises kak eliel ukek, “Tel na i soh tetak tin i soh hetekie ti tel i taloma nga.

⁴⁵ Tel i paxaiwen nga, i paxai hetekiewen tel i taloma nga.

⁴⁶ Nga lua hanima tehu pon ie masin xewai alon lehe hatesol seilon laha soh tetak laha kum to leili tilokoan ti saun lialun.

⁴⁷ Na tel hong kakaiak ape i kum puas usi, nga kum sului i nake nga luama awaiiai seilon ti kawatan ti lialui woulaha.

⁴⁸ Tel na i kum nam waxi nga ma kum hong auni kakaiak, puki kakain ien sului i. Ape telaog ngain ti hinitiai lawe seilon, Haeu axi i kawatan nake ti kakaiak ien.

⁴⁹ Kakaiak salan nake kumahe nga kakak ti puki namilok. Se tetel i taloma nga, tel Tamak Haeu hone nga waliko ti nga kakaxi.

⁵⁰ Ape nga tioi ka ti usiai nauna tetan i hani seilon tonain kapin ti tap tahi tapoan. Aile ape nga kakaxi waliko tenen tel Tamak hone nga kaxian.”

13

Jises aile kola hani tesol kahikahin sale auni hasoliai seilon

¹ Sikole ngain ti Pasova ape Jises ma tesol kahikahin ang apuha hetekie. Jises tioi ka se ape taun ti i salili tehu pon ie ape alia hani kapi tel Taman Haeu. I waheni hawane tesol kahikahin, seilon tetan ape i kola lalape wawahen tetan hani lato.

² Satan hoi i hanamiloawen Judas tel nati Saimon Iskariot hangainiai Jises hani teka teleian.

³ Jises tioi ka tel Taman Haeu hana i Masiwi ti lawe waliko ma tin i tioi ka i ahuma ti Haeu ape i alia hani kapi Haeu.

⁴ Lokon ti lato angiang, Jises tu, i naxi xaxaweni tehu atuhiai puxuaun, i waxi teik taol ape i xioti hani luhuan.

⁵ I tihi kan hani tehu kapi ape i nuhi ae tesol kahikahin. I uke teik taol i xixiotei luhuan ape i umeni hapaxe aelato.

⁶ Ti i tahiawa kapi Saimon Pita, Pita kamei i, “Tel Masiwi, lehe o nuhi aek?”

⁷ Jises hone i ukek, “Waliko ti nga ailele o kum paxai tioi tuahe imuh o xeu.”

⁸ Pita hone i ukek, “Tap wanen ka o nuhi aek.”

Jises kakane aliake i ukek, “Na nga kum nuhi aem, o kumahe tel kahikahik wanen.”

⁹ Pita ukek, “Tel Masiwi, na masin ien, kumahe mewenae aek, nuhi hetekiema minak ma patuk.”

¹⁰ Jises ukek, “Seilon ti i kikanoen i kum kikan ulea. Tapai i tua nuhi aen ape i hau hawane. Tuahe kumahe amuto hatesol leilomuto haun.”

¹¹ Jises ukek ka kumahe hatesol kahikahin haun nake i tioi ka tel ti lato hangaini i hani teka teleian.

¹² Ti Jises nuhi kewa aelato, i puxui aliake tehu atuhiai puxuaun ape i nahih alia hani tesol totonan. I kamei lato, “Saka amuto tioi waliko tetenen nga aile hahani amuto?”

¹³ Lawe na amuto kakane nga, amuto ukek tel Masiwi ma na tel hanauamite. A salan nake nga Masiwi ma tel hanau seilon.

¹⁴ Kalak nga Masiwi ma hanau seilon, nga nuhi aemuto. Aile ape amuto tin he nuhinuhawa aemuto.

¹⁵ Nga aile kola hahani amuto sale auni hasoliai seilon ape amuto aile usiwa.

¹⁶ Nga kakane hawane amuto, tap tel unau tel masiwi i pamu masiwian ti tel masiwi tetan. Tin masin tel kaui kakain, i kumahe pamu tuah ti tel taloan.

¹⁷ Ape amuto tioiwen tesol waliko ien. Na amuto puas usi, Haeu auni hasolia amuto.”

Jises kakak tel hangainian

Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23

¹⁸ Jises kakak tutuen ukek, “Waliko tenen ti lehe nga kak, kumahe nga kakak amuto hatesol. Nga tioi hawane amuto, tetesol nga kilamiwen tetak. Tuahe waliko ti lehe i sohot hoi pepai Haeu

kakawen ukek, “Tetel i ang kapik masin ka tel lohuk xoxoan, i tale tehiton hani nga watakaiak.”
(Ps 41:9)

¹⁹ Nga hahongo pepelei amuto lehe tataen ti i sohot, amuto soh ka nga se tetel ti nga kakaxi.

²⁰ Na tel seilon hong waxi kakai tel ti nga taloma, tin masin i hong waxi kakaiak. Ape tel na i hong waxi kakaiak tin masin i hong waxi kakai tel i taloma nga.”

²¹ Muhin ti i kak kewa, tian i kawat ape i kak hei hawane ukek, “Salan wanen, tel ti amuto i hangaini nga.”

²² Tesol kahikahi Jises he paxapax alia lato, ape lato to nanamiloi ka kaie i kakak aita.

²³ Tel ti lato, tetel lohuloh ti lalu Jises pate xoxoan, i to palahah hani patanawan.

²⁴ Saimon Pita aile kola hani i ukek, “Kameiwa Jises i kakak aita.”

²⁵ Ape tel xohixohin kapi Jises kamea, “Tel masiwi, o kakak aita?”

²⁶ Ape Jises kak pahoi ukek, “Tel nga hani i teik bret ie muhin ti nga xomi haniwa tehu tone an, i tetel ien.” Salan, i xomi ape i hani Judas Iskariot, tel nati Saimon.

²⁷ Muhin wanen ti Judas ani kewa teik bret, Satan kapiti namilon. Ape Jises hone i, “Aile koseniwa waliko ti lehe o aile.”

²⁸ Tap tel ti tesol kahikahi Jises ien hong xeu salangawe kakaian.

²⁹ Teka ti lato sokok ka Jises tatalo i kahui ai an ti tehu angia in ti Pasova ma na i tatalo i axiai moni hani teka laha tap soxi nake Judas i tel auniai moniulato.

³⁰ Tataen ien wanen Judas nahih salili lato. Hoi ape tilokoan.

Jises kak kilami ka Pita ase

Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34

³¹ Ti Judas nahiwa, Jises kakane lato ukek, “Taun ti mateak i xohiwen. Ape teka seilon paxai tioi ka nga tel Nati Seilon se pate tuah ape laha sameni. Ape puasak aile kola hani seilon lalape poh ma solian ti Haeu.

³² Nake ti tenen ien, kum kue Haeu tin i kola lalape pohek ma soliaiak tel Natun.

³³ Tesol natuk, kumahe pate nga kue kapimuto. Nga kakane ulei amuto waliko ti nga kakanewen teka liai, amuto pax upia nga tuahe amuto kum pon lua hani tetesol ti na nga luawa.

³⁴ “Tenen nauna sale wawahen ti Haeu hani seilon, nga kaxi haxewa ma haxoxo hani amuto. Amuto he wawahenawa masin ti nga waheni hawane amuto.

³⁵ Na amuto he wawahen alia amuto, i kola hani teka seilon liai ka amuto se kahikahik wanen.”

³⁶ Saimon Pita kamei i, “Tel masiwi, o nahih kelak?”

Jises pahoi i ukek, “Aope ie o kum kahiti uke nga hani tesol na nga luawa tuahe imuh o lua hani kapik.”

³⁷ Pita kamei i, “Tel masiwi, alahan nga kum pon kahitiam aope? Nga kum nomuha na nga mat ohoi o.”

³⁸ Jises pahoi i, “Nga kum ukek. Nga kakane hawane o, imat ti tok mom wawan kokoini, o putini ka o kum tioi wanen nga uke he toluhu.”

14

Jises se aweisal ti hani tel Taman Haeu

¹ Jises kakane tesol kahikahin, “Kum aile hahakawata namilomuto ti tuahe tenen na waliko. Namilomuto kewa xoxoan ti Haeu ma nga.

² Ti tone tel Tamak Haeu kilan ing. Na kumahe salan kaie nga tai kakane amuto. Nga lua hani ien apeseniai ingamuto.

³ Na nga apeseni kewa nga aliama waxi amuto lehe amuto to kapik tetesol ti nga toto.

⁴ Amuto tioi aweisal ti kane tesol nga luawa.”

⁵ Tomas kakane Jises, “Tel masiwi, amite kum tioi tetesol ti na o luawa ape lehe amite tioi ukek ia aweisal?”

⁶ Jises pahoi ukek, “Nga se aweisal hani tel Tamak Haeu. Nga tel kaxiai kakain salan sale Haeu ma tel haniai tonain kapin ti tap tahi tapoan. Mewenae nga se aweisal ti seilon kane tel Tamak.

⁷ Na amuto tioi hawanewen nga, hoi amuto tioi tel Tamak. Ao pe ie amuto tioiwen ma ningahiwen i.”

⁸ Pilip ukek, “Tel masiwi, kolama tel Tamam ape tap pahamite ulea na tenen.”

⁹ Jises pahoi Pilip, “Nga to kue hawanewen kapimuto. Ala o tioiwen nga. Tel ti i paxaiwen nga, i ningahiwen tel Tamak. Aile ape alahan o ukek nga kola haniwa amuto tel Tamak?”

¹⁰ Nakon o kum soh ka nga ma tel Tamak amili pakata hahawane ape amili masin tel? Kakain ti nga kaakane amuto kumahe ti puki namilok. Se tel Tamak, tel i to papakata kapik i ailele puasan.

¹¹ Hong sohoa ka nga ma tel Tamak amili pakata hahawane. Na amuto kapaxe kakaiak, amuto sohoa nake ti waliko lalap nga ailele ti pohe Haeu.

¹² “Nga kakane hawane amuto, tel na namilon xoxoan tetak i pon ailei waliko ti nga ailele. Tin i pon ailei waliko pamu lapan, taen ti nga alia haniwa kapi tel Tamak.

¹³ Nga aile waliko ti amuto kamei nga ti hahitake axak lehe poh ma solian ti Haeu, nga tel Natun kola.

¹⁴ Na amuto kamei nga tenen na waliko ti hahitake axak, nga aile hani amuto.”

Jises kak kilami ka Haeu hani Holi Spirit

¹⁵ Jises kakane tesol kahikahin ukek, “Na amuto waheni nga, amuto puas usiwa nauna tetak.

¹⁶ Ape nga kamei tel Tamak ti haniamuto tel hakuamuto lehe i to lian tehue kapimuto.

¹⁷ I se Holi Spirit, i kola hatesol waliko tenen salan sale Haeu. Teka seilon kumahe ti Haeu laha kum hong waxi i nake laha kum paxai tioi i. Tuae amuto tioi i nake i se wasolamuto ape imuh i tin leilomuto tel tel ti kapitiamuto.

¹⁸ Ti nga lua salili amuto, kumahe nga lioi tamusuke amuto, nga alia hanima kapimuto.

¹⁹ Kum kue ape teka seilon kumahe ti Haeu laha kum ningahi nga tuahe amuto ningahi ulei nga. Ape kalak amuto mat, amuto moih ulea nake nga moih ulea.

²⁰ Taen ti Haeu hamoiha nga ti mateak, amuto paxai tioi ka nga ma tel Tamak amili pakata hahawane ma tin kako pakata hahawane.

²¹ Tel na i puas usi nauna tetak, i waheni nga. Ape tel na i waheni nga, tel Tamak waheni i ma tin

nga waheni tel seilon ien. Ape nga kola haxewa hawane nga hani i lehe i tioi aluini.”

²² Judas, kumahe tetel Judas Iskariot, i ukek, “Tel masiwi, nake lahan o kola haxewa o hani mewenae amite a kumahe hani lawe seilon?”

²³ Jises pahoi ukek, “Teka laha waheni nga, laha hong usi kakaiak ape tel Tamak waheni laha. Se teka ien nga ma tel Tamak to hawane kapi laha.

²⁴ Teka laha tap wawahen hani nga, laha kum hong usi kakaiak. A kakain ien kumahe ti puki namilok, se kakai tel Tamak, tel i taloma nga.

²⁵ Nga kakane amuto tesol waliko ien ti nga tutuen kapimuto.

²⁶ Tuae Holi Spirit tel hakuamuto, tetel tel Tamak taloma ti hahitake axak, i hanau amuto lawe waliko ma i hanamena amuto hatesol waliko ti nga kaxi haniwen amuto.

²⁷ “Kum hahakawata tiamuto ti tenen na waliko ma kum maamata. Nga tel hapau namilomuto ma tiamuto. Ti nga aile ukek, namilomuto ma tiamuto heh hawane, kumahe masin ti seilon aile hahani amuto.

²⁸ Nga kakanewen amuto ka nga salili amuto tuahe nga aliama. Na salan amuto waheni nga, ala amuto amuam ti nga alia hani kapi tel Tamak tetel pamu tuah tetak.

²⁹ Nga kakane amuto imat ti i sohot lehe na i sohotua hoi amuto soh kakaiak.

³⁰ “Nga kum kak kue kapimuto nake Satan lehe i tohongi aile halialuak. Tuaehe pohēn i kum pon kui pohek.

³¹ Nga puas usi hatesol namili tel Tamak lehe lawe seilon tioi ka nga waheni i.

“Ien, kako nahih.”

15

Jises se tea pata huan kilan ma solian

¹ Jises kakane tesol kahikahin, “Nga se tea pata huan kilan ma solian ape tel Tamak Haeu i se tetel ngahatiaia tea pata ien.

² Lawe ngaxon tenen i kum hua, Haeu koti xaxaweni ape i sahuli hasolia ngaxon tenen i huhua lehe i sihai hakila ape hua kila.

³ Amuto hoi liai masin ngaxe pata tenen laha sahuli hasoliawen nake amuto hong usi kakaiak.

⁴ Pakata xoxoa kapik ape nga pakata xox kapimuto. Tap ngaxe pata i tua hua, i hua mewenae na i papakata he tea patan. Tin masin amuto. Mewenae na amuto pakata xox kapik amuto hua kila.

⁵ “Nga se tea pata huan kilan ape amuto se ngaxon. Tel na i pakata xox kapik, i hua kila. Na amuto selaia tetak, amuto kum aile uke tenen na waliko solian ti Haeu.

⁶ Tel na i kum pakata xox kapik i masin ngaxe pata ti laha koti xaxaweni ape i aiol mat. Laha apuhini ape lui xoini hani he ah.

⁷ Na amuto pakata xox kapik ma hong auni kakaiak, tenen na amuto kamea, nga aile hani amuto.

⁸ Na amuto hua kila, amuto se kahikahik wanen ape waliko ti amuto aile i kola lalape poh ma soliai tel Tamak Haeu.

⁹ “Nga waheni amuto masin ti tel Tamak waheni nga. Amuto pakata xoxoa kapik lehe kako to he wawahen ukek ien.

¹⁰ Na amuto puas usi nauna tetak, amuto waheni tatale nga masin ti nga puas usi hahatapo nauna ti tel Tamak ape nga waheni tatale i.

¹¹ Nga kaakane amuto waliko ie lehe amuam tetak kapimuto ape tiamuto tin i xuh ti amuam.

¹² Nauna tetak ie, waheniwa amuto tel tel masin ti nga waheni amuto.

¹³ Tel na i mat ukei totone tel lohun se i kola hahawane wawahen.

¹⁴ Amuto se lohuk wanen na amuto usi hatapo nauna tetak.

¹⁵ Nga kum namiloi ukek ka amuto tuahe unauak nake tel unau seilon i kum tioi namili tel masiwi tetan. Nga namiloi ukek ka amuto se lohuk nake nga kaxi hatakei hahani amuto lawe waliko nga hongoen ti tel Tamak Haeu.

¹⁶ Kumahe amuto otei nga, nga otei non amuto tetak ape nga kilami amuto lehe amuto hua, huan tetenen tap tahi lialuan ma tapoan. Ape tel Tamak aile hani amuto tuahe tenen na amuto kamei ti hahitake axak.

¹⁷ Nga nau hahawane amuto, he wawahenawa.”

Jises kaxi ka seilon watakai i ma tesol kahikahin

¹⁸ Jises kakak tutuen ukek, “Na teka seilon watakai amuto, nameniwa ka imat laha watakaimu nga.

¹⁹ Na amuto tuaiwen teka seilon kumahe ti Haeu, ala laha waheni amuto. Tuahe amuto kumahe tuaulaha nake nga otei amuto ti leilolaha hani kahikahik. Aile ape laha watakai amuto.

²⁰ Nameniwa ti nga kakanewen amuto, tel unau seilon kumahe pamu masiwian ti tel masiwi tetan. Seilon axi nga kawatan ape tin

laha axi kawatan hani amuto. Na laha hong usi kakaiak, tin laha hong usi kakaiamuto.

²¹ Laha aile hialalu amuto nake amuto kahikahik a laha kum tioi tetel i taloma nga.

²² Na masin nga tai kakane laha waliko tenen salan sale Haeu, tap tel tieni laha ti lialui woulaha. Tuahe laha hongoen kakaiak ape laha tioi hawane ti laha aile saun lialun.

²³ Teka laha watakai nga, tin laha watakai tel Tamak.

²⁴ Na nga tai aile waliko tenen lalap ti pohe Haeu, tap tel pon tienialaha ti lialui woulaha. Tuahe kalak laha ningahiwen, laha watakai ati amili tel Tamak.

²⁵ Wawatak ti laha ien i sohot ti hapoponowiai waliko ti pepai Haeu kakawen. I ukek, ‘Laha watakai nga ti tap wanen huan.’ (*Ps 35:19, 69:4*)

²⁶ “Taen ti Holi Spirit tel hakuiamuto tahيامa, tetel i ahuma ti Haeu ma i kak hatakei lawe waliko salan sale Haeu, i kaxi haxewa nga hani amuto.

²⁷ Ape tin amuto kaxi haxewawa nga hani seilon liai, pake amuto se kapik ti uli hutui puasak.”

16

¹ Jises kaakane tutuen tesol kahikahin ukek, “Nga kaxi hahani amuto ukek ien lehe xoxoi namilomuto tetak i kum put.

² Laha xaxaweni tamusuke amuto ti synagog ape taun i luluainima ti teka seilon laha telei amuto laha namilo i ukek ka saun tenen ien i kola ka laha se unau i Haeu.

³ Laha aile ukek ien hani amuto nake laha kum tioi amili tel Tamak.

⁴ Tesol waliko ien nga kaxi hahani amuto aope ie lehe ti na i sohot, amuto nameni kakaiak. Nga tai kaxi hani amuto ti imat nake nga kapimuto ma tap tel aile halialu amuto.

Puase Holi Spirit

⁵ “Aope ie nga alia hani kapi tel i taloma nga tuahe tap tel ti amuto i kamei nga tetesol ti na nga lua hani.

⁶ Tiamuto xuhai tatahan nake ti waliko nga kakanewen amuto.

⁷ Nga kakane hawane amuto, ti solian ti amuto pamu ewi nga salili amuto nake na nga kum alia hani kapi tel Tamak, Holi Spirit tel hakuamuto i kum tahia hani kapimuto. Tuahe na nga salili amuto, muhin nga talo i hanima kapimuto.

⁸ Ape na i tahيامa i sehatuhini hani teka seilon ka laha ailele saun lialun. Tin i kak haxewa sale aweisal ti laha sohot seilon sawisawin ti Haeu ma sale Haeu axi kawatan ti lialui woulaha na laha kum towiahu ti saun ien ape usi i.

⁹ Holi Spirit kola hani teka seilon ka laha ailele saun lialun nake laha kum soh tetak.

¹⁰ I kola haxewa ka laha sohot seilon sawisawin na laha soh tetak. Nga lua hani kapi tel Tamak nake nga tel pate sawisawin. Ape amuto kum ningahi ulea nga.

¹¹ Holi Spirit kola ka Haeu hoi i namiloiwēn ukek ka i axi kawatan hani Satan tel neini halialui seilon ma hani teteka ti ailei saun lialun.

¹² “Kilan kakaiak tutuen ti kakaneamuto tuahe kilan kasia ti na amuto hong xeu lape tehue.

¹³ Tuahe tataen Holi Spirit tahيامa, tetel i kola lawe waliko salan sale Haeu, i neini amuto ti tioiai Haeu. Kumahe i kakak ti puki namilon, i kakaxi

waliko tenen i hong ti Haeu ape i kakane amuto waliko ti luluainima tutuen.

¹⁴ I kaxi hani amuto waliko ti nga kaxi hani i ape i kola lalape pohek ma soliaiak.

¹⁵ Hatesol waliko ti tel Tamak hina se tetak, aile ape waliko ti nga kaxi hani Holi Spirit, i kaxi hani amuto.”

Tatahan ma amuam

¹⁶ Jises ukek, “Kum kue ape amuto kum ningahi nga ape tin kum kue amuto ningahi ulea nga.”

¹⁷ Teka ti tesol kahikahin he kamekam, “Salangawe kakaian ukek ia ti i kaakane kako ka kum kue ape kako kum ningahi i ape tin kum kue kako ningahi ulea i? Salangawe kakaian ukek ia ti i kaakane kako ka i sohot ukek ien nake i lua hani kapi tel Taman?”

¹⁸ Lato he kamekam tutuen, “Salangawe tenen kakain ‘kum kue’ i ukek ia? Kako kum xeu waliko tenen i kakak.”

¹⁹ Jises tuiwen ka pahalato lato kamei i ape i ukek, “Nakon amuto he kamekam salangawe waliko ti nga kakak?”

²⁰ Nga kakane hawane amuto, amuto tang tahane taen ti teka seilon laha kumahe kahikahik laha amuam. Amuto to leili tatahan tuahe imuh tatahan ti amuto towiahu hani lalape amuam.

²¹ Masin tel hehin ti lehe i hatakaha natun, i ilamenimu moloan ape imuh i amuam nake i hatakahawen tel akaik.

²² Tin masin amuto, amuto toto leili tatahan tuahe taen nga ningahi ulea amuto, tiamuto amuam hawane. Tap tel i pon xaxaweniai amuam ien leili tiamuto.

²³ Taun tehu ien, amuto kum kamei ulea nga na tenen. Nga kakane hawane amuto, tel Tamak Haeu aile hani amuto tuahe tenen na amuto kamei i ti hahitake axak.

²⁴ Hanima tataen aope amuto tai kamea ukek ien. Kameiwa Haeu hahitake axak lehe i hani amuto ape amuto amuam hawane.

²⁵ “Nga hahapuasa meng tenen tenen ti nga hanau amuto tuahe taun tehu i luluainima ti nga kaxi hei hani amuto sale tel Tamak Haeu.

²⁶ Tataen ien amuto kamei i ti hahitake axak. Nga kum ukek nga tuke awamoto ti kameian.

²⁷ Puki tel Tamak Haeu waheni amuto nake amuto waheni nga ape amuto soh ka nga ahuma tetan.

²⁸ Nga ahuma ti tel Tamak Haeu hani tehu pon itan ie ape aope ie nga lua salili tehu pon ie hani kapi tel Tamak.”

²⁹ Ape tesol kahikahin ukek, “Aope ie o kaxi haxewa hawanewen, kumahe o hahapuasa meng hanowi ti imat.

³⁰ Aope ie amite tioiwen ka o tioi lawe waliko, ape tap i hapuasa amite kameiam. Ti nake tenen ien amite soh ka o ahuma ti Haeu.”

³¹ Jises kakane lato ukek, “Aope ie amuto soh.

³² Tuahe tehu taun i luluainima, a se hoi liai i tahiawen, ti amuto ox salili nga hani tonamoto. Tuahe nga kumahe lioan nake tel Tamak se kapik.

³³ Nga kakane amuto waliko ie lehe namilomuto ma tiamuto i ewi hawane ti amuto pakata xox kapik. Ti tehu pon ie amuto tunahi kilan kawatan tuahe tu xoxoa. Nga waxainiwen pohe Satan ma lawe waliko lialun.”

17

Jises lotu huali aliake i

¹ Ti Jises kakane kewa tesol kahikahin, i pax hani patul ti tone Haeu ape i lotu ukek,

“Tel Tamak, taun tetak i meiwen ti nga mat ma xahat alia. Kola haniwa lawe seilon lalape pohek ma soliaiak nga tel Natum lehe nga kola hani laha lalape pohem ma soliaiam.

² Pake o hana nga Masiwi ti lawe seilon lehe nga axi tonain kapim ti tap tahi tapoan hani teteka seilon o hana hahitake ngangahatak.

³ Lato uke tonain kapim ti tap tahi tapoan na lato tioi hawane o, tel Haeu salan ma nga Jises Krai tel o taloma.

⁴ Nga kola haniwen teka seilon lalape pohem ma soliaiam ti nga aile hatapo puasain ti o hahani nga ailean.

⁵ Tel Tamak, aope ie kola haniwa laha lalape pohekalu ma soliaiakalu, i se hoi liai ti kalu, imat ti hutuai tehu pon itan ie.

Jises lotu huali tesol kahikahin

⁶ “Nga kaxi haxewawen o hani tesol kahikahik, tetesol o waxi ahuti ti leili teka seilon laha kumahe tetam ape o hana lato hahitake ngangahatak. Lato hoi lawe tetam. O aile lehe lato sohot kahikahik ape lato hong usi kakaiam.

⁷ Aope ie lato tioi ka lawe waliko ti o hani nga, i ahuma tetam.

⁸ Nga kaxi hani lato waliko ti o kaxi haniwen nga ape lato hong waxi kakaiakalu. Lato tioi hawane ka nga ahuma tetam ape lato soh ka o taloma nga.

⁹ “Nga lotu huhuali lato. Aoape ie kumahe nga lotu huhuali teka seilon laha kumahe tetam, nga lotu huhuali tetesol o hana hahitake nganga-hatak nake lato seilon tetam.

¹⁰ Lawe seilon tetak se tetam ma lawe seilon tetam se tetak. Ape sale pupuasalato i kola lalape pohek ma soliaiak.

¹¹ Kum kue nga lua salili tehu pon itan ie hani kapim tuahe lato tiliwen ie wasole teka seilon laha kumahe tetam. Tel Tamak pate tuah, ti lalape pohem awaiwa lato, ti poh tetenen o haniwen nga lehe lato pakata xox hetekie hanowi kalu.

¹² Ti nga kapi lato ie, nga hahapuasa pohem ti awaiwalato ape tap tel ti lato i selaia ti nenein tetam mewenae Judas Iskariot. I tetel lioan, hoi i kau kawatan ti lialui woun lehe kakain ti he leili pepaum sohot poponowi.

¹³ “Aoape ie nga alia hani kapim. Nga kakak tesol waliko ie ti nga tutuen he tehu pon itan lehe lalape amuam tetak tin he tialato.

¹⁴ Nga kakanewen lato kakaiam ape teka seilon laha kumahe tetam laha watakai hawane lato nake lato ape kumahe tuaulaha. Nga tin kumahe tuaulaha.

¹⁵ Kumahe nga kamei o ti waxi ahutialato ti leilolaha tuahe nga kamei o ti awaiwalato ti Satan.

¹⁶ Salan wanen, tesol kahikahik lato kumahe tuai teka seilon laha kumahe tetam masin ti nga kumahe tuaulaha.

¹⁷ Hapuasawa kakaiam ti hualialato lehe lato sohot unauam wanen ti ailei pupuagam. Pake kakaiam pate salan.

¹⁸ Masin ti o taloma nga hani tehu pon ie ti ailei pupuagam, tin nga talo lato hani tesol tesol

ti ailei pupuasam.

¹⁹ Nga hani hatapo nga unauam wanen lehe tin lato sohot unauam wanen.”

Jises lotu huali hatesol seilon laha soh tetan

²⁰ “Kumahe nga lotu huhuali mewenae tesol kahikahik kapik, tin nga lotu huhuali hatesol teka laha soh tetak ti laha hong soh kakai tesol kahikahik.

²¹ Tel Tamak, nga lotu huali laha hatesol lehe laha pakata xox hetekie hanowi kalu, ape tin laha pakata xox kapi kalu lehe teka seilon soh ka o taloma nga.

²² “Nga hani laha pohem ma soliaiam ti o haniwen nga lehe laha pakata xox hetekie hanowi hawane kalu.

²³ Ape tin nga pakata xox kapi laha masin ti o pakata xox kapik lehe ti xoxoi pakataialaha laha sohot hanowi seilon tel. Ien i kola hawane hani teka seilon laha kumahe tetam ka o taloma nga ma o waheni hawane laha masin ti o waheni hawane nga.

²⁴ Tel Tamak, pahak wanen ka teka seilon o hana hahitake ngangahatak, lato lawe kapik lehe lato ningahi lalape pohek ma soliaiak ti o hani nga nake hoi o waheni nga imat ti hutui tehu pon itan.

²⁵ “Tel Tamak, tel pate sawisawin, teka seilon kumahe tetam laha kum tioi o tuahe nga tioi hawane o ma teka kahikahik tioi ka o taloma nga.

²⁶ Nga kola haxewawen o hani lato ape nga kola tatale lehe lato waheni seilon liai masin ti o waheni nga ape wawahen tetak hamalum leilo-lato tel tel.”

18

Laha xoti Jises

Mt 26:47-56; Mk 14:43-52; Lk 22:47-53

¹ Muhin ti Jises lotu kewa, i ma tesol kahikahin nahih hani tesol axan Kitron Vali. Ti ien, lato soh hani leili tesol kini oliv.

² Judas, tetel imuh i hangaini Jises hani teka seilon teleian, i tioi tetesol kin nake Jises ma tesol kahikahin nahih hakila hani ien.

³ Ape Judas nahih hani tetesol kin. Kahitiwa i tesol seilon ti hile ti Rom, tesol unau i teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma tesol unau i teka Parisi. Laha kakau paulaha, lul ma kamaialaha liai.

⁴ Jises hoi i tioi lawe waliko ti lehe i sohot hani i. Kakanua i nahih kouke hani mateiwaulaha ape i kamea, “Amuto upiup aita?”

⁵ Laha ukek, “Jises ti Nasaret.”

Ape Jises kak pahoi, “Se nga.” Judas tetel hangainian tin i tutu kapi laha ien.

⁶ Ti Jises ukek, “Se nga,” laha sue alia ape laha put hani itan.

⁷ Jises kamei ulea laha, “Amuto upiup aita?”

Laha ukek, “Jises ti Nasaret.”

⁸ Jises hone laha, “Nga kakanewen amuto ka se nga tetel. Na masin salan amuto upiup nga, amuto hanahi lioiwa tesol kahikahik, tiliwen lato nahih taha.”

⁹ I kak ukek ien lehe kakain ti i kakawen i sohot poponowi ti i ukek, “Tel Tamak, nga awai teka seilon o haniwen nga, tap tel seilon i pon waxi xaxawenialato ti ngahat tetak.”

¹⁰ Taen ien Saimon Pita itini ahuti tea ngolun weluwelun. I kaheni ape i koti haputa taxingi

Malkus, tel ti tesol unau tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. I koti tose tepaun taxingan manau.

¹¹ Tuae Jises hone Pita, “Hana aliakewa tea ngolum haniwa he ingan. Liai nga kau kawatan ti tel Tamak namiloiwen nga kau.”

¹² Ape tesol seilon ti hile ti Rom hetekie tel masiwi ti laha ma teka peteniai Ingi Haeu, laha xioti Jises.

¹³ Imat laha hakahita i hani kapi Anas, tel wawan ihai Kaiapas. Kaiapas i masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ti ahang tehu ien.

¹⁴ I tetel kemuk i kakane teka masiwi ti teka Ju ka pamu ewian na seilon telawe mat ti awaiwai lawe seilon ti matemate.

Pita ase ka i kum tioi Jises

Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Lk 22:54-62

¹⁵ Saimon Pita ma tel kahikahi Jises liai, lalu nahih usi Jises ma tesol hakahitaian. Tetel kahikahin liai ien, laha sowini i soh hani tesol mate ingi Kaiapas, tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon nake Kaiapas tioi i.

¹⁶ Pita tutuen melal kapi aweing. Aile ape tetel kahikahi Jises liai alia hani kapin ape i hone tel hehin pepeteni aweing hasohoi Pita.

¹⁷ Tel hehin ien kamei Pita, “Nakon o kumahe se tel ti kahikahi tel seilon Jises?”

Pita pahoi ukek, “Kumahe.”

¹⁸ Tesol unau Kaiapas ma teka peteniai Ingi Haeu, lato tu kakalini tehot ah hahiai tinulato nake pate waiwain. Ape Pita tin i nahih tu akati lato hahiai tinun.

¹⁹ Ti lokon ien Anas kakamei Jises sale tesol kahikahin ma waliko ti i hahanau teka seilon.

²⁰ Jises kak pahoi i ukek, “Lawe nga kak hehei ti taxingi seilon. Nga hahanau laha leili synagog ma leili Ingi Haeu, tetesol ti teka Ju apuha hehetekie. Nga kum kak mumuneni tenen na waliko.

²¹ Ape nake lahan o kamei nga ukek ien? Kameiwa teka laha hongoen kakaiak. Liai laha tioi waliko ti nga kakaxi.”

²² Ti Jises kak kewak ien, tel ti tesol peteniai Ingi Haeu tapahi i ape i ukek, “Kalahai o towi kakain tenen masin ien hani tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon?”

²³ Jises pahoi i ukek, “Na masin nga kakawen waliko kumahe salan, kola sehatuhinima. Tuahe na nga kakawen kakain salan, nake lahan o tapahi nga?”

²⁴ Ape Anas talo Jises ti i xiotan tutuen hani kapi Kaiapas tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon.

²⁵ Lokon ien Saimon Pita tutu tutuen kapi teka seilon pape tehot ah ape lato kamei i, “Nakon o kumahe se tel ti kahikahi tel seilon Jises?”

Pita pahoi ukek, “Kumahe.”

²⁶ Leilolato tel unau Kaiapas, i akiki tel seilon Pita koti tose taxingan ti leili kini oliv. I kamei Pita, “Nakon o kumahe se tetel nga ningahi kapi Jises leili kini oliv?”

²⁷ Pita ase ulea ka i kum tioi Jises. Ape ti lokon ien wanen tok mom wawan kokoiniwa.

*Jises tu mate tel masiwi Pailat
Mt 27:11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5*

28 Ti pate uli letu, laha hakahita Jises ti ingi Kaiapas hani tehu ingi Pailat, tel ti teka masiwi ti Rom. Tuae hahalin ti teka Ju soh hani tehu ing ien nake se ingi teka kumahe Ju. Na laha soh, laha kum pon aniai an ti Pasova nake laha ape lolo.

29 Aile ape Pailat nahih sohot hani kapi laha ape i kamea, “Pahamuto sului tel seilon ie ti waliko la?”

30 Laha kak pahoi ukek, “Na masin i kumahe tel seilon ti ailei saun lialun kaie pake amite kum hakahita hanima kapim.”

31 Pailat hone laha ukek, “Kaien puki amuto waxi suluiwa i usiwa puki nauna ti amuto.”

Laha kakane i ukek, “Amite hahalin wanen ti teleiai tel na seilon.”

32 Waliko ien i sohot lehe kakain ti Jises kakak sale matean i sohot poponowi.

33 Pailat nahih alia hani leili ing ape i hone tesol unauan hakahitai Jises hani kapin. Ape i kamei i, “Nakon o se tel masiwi tapein ti teka Ju?”

34 Jises ukek, “Nakon o kakamei nga ti puki namilom ka teka liai kaxi hani o nga?”

35 Pailat pahoi ukek, “Kumahe namilok. Nga kumahe tel Ju. Puki teka akikim ma teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon laha hana o hani he minak. Waliko la tenen lialun o ailewen?”

36 Jises ukek, “Na masin nga masiwi ti tuahe namili seilon, hoi teka unauak hil awaiwen nga ti mini teka Ju masiwi ti amite. Tuae kumahe puki seilon hana nga masiwi.”

37 Ape Pailat ukek, “Kaien o se tel masiwi tapein, kewak?”

Jises pahoi i ukek, “Puki o ukek nga masiwi tapein. Nga takah hanima tehu pon ie ti kola

hatake haniai seilon waliko tenen salan. Hatesol teka laha waheni waliko tenen salan, laha hong usi kakaiak.”

³⁸ Ape Pailat kamei i, “A waliko la tenen salan?” Muhin ien Pailat nahih alia hani melal kapi teka seilon ape i hone laha ukek, “Nga tai upia tunah tenen ti i pon sultan.”

³⁹ Tuaehe ti usiai saun ti amuto, lawe nga ox-oxi ahuti tel ti teka kalabus hani amuto ti taun ti Pasova. Kaie pahamuto nga oxoxi ahuti tel masiwi tapein ti amuto teka Ju?”

⁴⁰ Laha ausini elieliel ukek, “Kumahe! Kumahe! Pahamite Barabas!” Barabas i tel ti teka Ju laha hil pahoi teka masiwi ti kiliwakei xuxulaha.

19

Pailat hana Jises hani mini teka teleian

Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25

¹ Muhin ien Pailat hani teka unauan ti hile hetu Jises.

² Lato alingini ngaxe au ape nihini hana hani he patun. Lato sosoi i teik maia tenen kakai ati polun.

³ Lato kak soxeni i ukek, “Tel masiwi tapein ti teka Ju tap tahi mateam!” Ape lato tapahi tuhituhi i.

⁴ Pailat nahih ulea hani kapi teka seilon laha apupuha ape i kak ukek, “Nga atoheni i hani amuto. Tuaehe amuto tioi kewak nga tai tunahi tenen na waliko lialun ti i pon sultan.”

⁵ Laha hasohotu Jises hani melal. Ngaxe au alinginian he patun ma teik sosen maia kakai ati polun. Ape Pailat kak ukek, “Paxaiwa tel seilon ti amuto susului.”

⁶ Teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka peteniai Ingi Haeu paxaiwa Jises ape lato leng ausisini, “Tahi hakea i haniwa he kros!”

Tuahe Pailat ukek, “Puki amuto tahi hakeawa i. Nga tai upia tunah waliko tenen lialun i ailewen.”

⁷ Teka laha apupuha ien tilol pahoi i ukek, “Tenen nauna ti amite ukek ka liai i mat nake i kakaxi ka i tel Nati Haeu.”

⁸ Ti Pailat hongoa, i mamata hawane.

⁹ I hakahita aliake Jises hani leili ing ape i kamei i, “A o seilon ti ia?” Tuahe Jises tai wix pahoi.

¹⁰ Pailat hone i, “Nake lahan o kum wix pahoi nga? O tioi kewak, i pon na nga oxoxi o ma na tahi hakea o.”

¹¹ Ape Jises ukek, “Na Haeu tai sowini hani o, o kum pon ailean. Aile ape tel seilon i hana nga hani he minam, i aile saun pamu lialuan ti o aile.”

¹² Ti Pailat hong kewak ien, i tohongi oxoxi ahuhuke Jises. Tuahe teka seilon ien leng ausini ukek, “Na masin o oxoxi ahuti tel seilon ie, o kumahe lohi Sisa. Tel na i ukek i se tel masiwi tapein, i pahoxai Sisa tel masiwi tapein ti Rom.”

¹³ Ti Pailat hongoa kakain ien i hakahita aliake Jises hani melal ti mateiwai teka seilon ape i to hani tesol totoan ti hong paxaiai kakain, ti kakai Arameik laha axai, *Gabata*. Tenen kakain ien ukek, “Tesol Pot.”

¹⁴ Waliko ien i sohot ti tehu ngain ti apese-nialaha ti Pasova. Ti sai lape ngain, Pailat kakane teka seilon, “Tel masiwi tapein ti amuto ie!”

¹⁵ Laha tilol pahoi Pailat, “Teleiwa i! Teleiwa i! Tahi hakea i haniwa he kros!”

Pailat kamei lato, “Kaie pahamuto nga telei tel masiwi tapein ti amuto?”

Teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon pahoiwa, “Masiwi ti amite mewenae Sisa.”

¹⁶ Pailat kakanua i hani Jises he minalaha lehe laha tahi hakea i hani he kros. Ape teka seilon ti hile waxi Jises.

Laha tahi hakea Jises hani he kros

Mt 27:35-44; Mk 15:24-32; Lk 23:32-43

¹⁷ Ape laha nahih hahaniwa tesol axan *Golgota*. Teik kakain ien ti kakai Arameik. I ukek, “Tetesol tanoman masin kui pati seilon.” Puki Jises kakau teik kros pata.

¹⁸ Ti tesol ien laha tahi hakea i hani he teik kros i kakau. Tin laha tahi hakea hua seilon, tel sai tepaun, tel liai tepaun ape Jises patalal ti lalu.

¹⁹ Ti hahitake axe Pailat teka seilon ti hile tahi hakea teik kakain onote pati Jises. I ukek, “JISES TI NASARET, TEL MASIWI TAPEIN TI TEKA JU.”

²⁰ Kilan wanen seilon paxaiwen kakain ien nake tetesol ti Jises akeak xohixohin tehu taon lalap a kakain ien laha tai ti kakai Arameik, Latin ma Grik.

²¹ Teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon hone Pailat, “Kumahe i tel Masiwi Tapein ti teka Ju. Tai sohi kewak, tel seilon ie i ukek i Masiwi Tapein ti teka Ju.”

²² Pailat pahoi ukek, “Waliko ti taiwen tiliwen masin ien.”

²³ Muhin ti teka seilon ti hile tahi hakea kewa Jises, lato sei tesol maia Jises sosoi wasolalato seilon hinalo. Lato waxi hetekie tehu atuhiai puxuaun tuahe i maia teikawe ape lato kum pon seian.

²⁴ Aile ape lato ukek, “Kako kum lexi sei. Kako halokeni satu upiai tel waxian.”

Waliko ien i sohot haponowiai teik kakain leili pepai Haeu. I ukek,

“Lato sei tesol sosok maia wasolalato
ma halokeni satu waxiai tehu atuhiai puxu-
auk.” (Ps
22:18)

Ape salan, tesol seilon ti hile aile ukek ien.

²⁵ Tutu xohixohin kapi teik kros se tel tini Jises, tel tuai tel tinan, Mary tel axoi Klopas ma Mary Magdalen.

²⁶ Ti Jises paxaiwa tel tinan tutu ien kapi tel kahikahin lohun pate xoxoan, i ukek, “Tel tinak, o kewa tel seilon ie masin natum wanen.”

²⁷ Ape Jises kakane tel kahikahin ien, “I se ape tinam.” Hutui tataen ien tel kahikahin waxi auni i.

Matei Jises

Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49

²⁸ Jises tioi ka hatesol puasain ti tel Taman talo i aile ape i hatapoen. Lehe kakain ti pepai Haeu i sohot poponowi, Jises ukek, “Kinawek paxepaxen, pahak nga un.” (Ps 22:15, 69:21)

²⁹ Tehu peti waen wangingian ien, aile ape laha xomi hawaxexa teik maia hani he waen, laha hana hani teik tumi ngaxe pata axan hisop ape tulini hani he singi awan.

³⁰ Ti Jises namihiniwa i ukek, “Pupuasak nga hatapoen!” I lakuini patun ape i hana aliake i hani he mini Haeu.

³¹ Telao ien ngain ti apesensialaha ti Sabat ape Sabat tehu ien se ngain lalap ti tehu Pasova. Aile

ape teka masiwi ti teka Ju wataakai tupui tesol seilon ien akeak tutuen he kros telao Sabat. Laha kamei Pailat na i sowini hani teka unauan ti hile xai otohi ae tesol seilon ien lehe lato mat kosea ape laha hamosu tupualato hani itan.

³² Ape tesol unau Pailat ti hile nahih xai otohi ae huhua seilon laha tahi hahakea kapi Jises.

³³ Ti lato tahia haniwa kapi Jises, lato ningahi ka i matewen ape lato kum otohi aen.

³⁴ Tuahe tel ti tesol seilon ti hile tapuhi pope Jises tehu samen ape kaka ma kan xiweu ahuta hahutuia.

³⁵ Tetel i ningahiwen waliko ti i sohot ien i kakaxi waliko salan. I tioi waliko ti i kakaxi se salan. I kaxi waliko tenen ien lehe tin amuto soh ti Jises.

³⁶ Tesol waliko ien i sohot haponowiai teik kakain leili pepai Haeu, i ukek, “Tap tea na kuin laha otohi.” *(Exod 12:46; Num 9:12; Ps 34:20)*

³⁷ Tin i haponowia teik kakain liai leili pepai Haeu i ukek, “Tekā seilon paxai tetel laha tapuhi.” *(Zech 12:10)*

Auniai tupui Jises leili amal

Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56

³⁸ Muhin ien Josep ti tehu taon Arimatea kamei Pailat na i waxi auni tupui Jises. Josep i tel kahikahi Jises tuahe i puluhini nake i mamata teka masiwi ti teka Ju. Ti Pailat sowini haniwa Josep, i waxi tupui Jises.

³⁹ Nikodimus, tetel kemuk ipong tehu i nahih paxai Jises, i kahiti Josep kau hehetekie 33 kilo mer ma aloes, waliko tenen masin sanda poun pate solian.

⁴⁰ Ape lalu waxi mer ma aloes hetekie teik maia weluwelun ape puxui talini tupui Jises. Lalu aile ukek usiai saun ti teka Ju sale tihiniai seilon maten.

⁴¹ Tetesol laha tahi hahakea Jises xohixohin kapi tesol kin. Leili tesol kin ien tehu amal haun, tenen laha tanomi he pot patul ti hepekeun. Laha tai hahana tupui seilon maten ien.

⁴² Lalu hana Jises ien nake tehu amal xohixohin a ngain tetehu ien se ti apesentialaha ti Sabat.

20

Jises moih alia

Mt 28:1-7; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12

¹ Pate letu ti Sande, ti tilokoan tutuen, Mary Magdalen nahih hani tehu amal ape i ningahi tehu pot laha uke siponiai amali Jises ape hulinan.

² Aile ape i kiliwau hani kapi Saimon Pita ma tel kahikahi Jises liai, tel lohun xoxoan. I ukek, “Laha waxi ahutiwen tupui tel masiwi ti leili amal ape amite kum tioi tesol laha hahana i!”

³ Ape Pita ma tel kahikahi Jises liai lalu lua hani tehu amal.

⁴ Ati lalu kikiliwau tuahe tel kahikahi Jises liai i pamu nahiaian ape i tahia imat hani amal.

⁵ I teha wana ape i ningahi maia ti laha pupuxui Jises tuahe i tai soh hani leilon.

⁶ Saimon Pita, tel i usima muhin, i tahiaawa ape i soh hani leilon. Tin i ningahi teik maia puxui tupui Jises ien.

⁷ Teik maia laha tatalini patun, i toto tanenan kumahe kapi maia liai.

⁸ Ape tel kahikahi Jises i tahiamu imat he amal, tin i soh hani leilon. I ningahi waliko ti leili amal ape i soh ka Jises moih aliawen.

⁹ Tuahe kalak tataen ien tesol kahikahi Jises tai xeu tutuen teik kakain ti pepai Haeu kakaxi ka Jises moih alia ti matean.

¹⁰ Muhin ien huhua kahikahi Jises nahih alia hani tonalalu.

Jises take hani kapi Mary Magdalen

Mt 28:9-10; Mk 16:9-11

¹¹ Mary tu tangitang melal ti tehu amal. I tang teha wana hani leilon.

¹² Ape i ningahi hua engel puxuaulalu pate papaxaxun. Lalu toto tesol kemuk laha hahana tupui Jises, tel onote patun ma tel onote aen.

¹³ Lalu kamei i, “O tatangike la?”

I pahoi lalu ukek, “Laha waxi ahutiwen tel masiwi tetak, nga kum tioi laha hahana i ia!”

¹⁴ I kak kewa ape i tohea. I ningahi Jises tutu ien, tuahe i kum ila tioi i.

¹⁵ Jises kamei i, “O tatangike la? O paxai upiup aita?”

Mary sokok i tel seilon ti lawe i pupuas leili tesol kin ien. I ukek, “Tel masiwi, na o waxi ahutiwen tupui Jises, kaxi hanima nga tesol ti o hahana i lehe nga waxi auni.”

¹⁶ Jises ukek, “*Mariam!*” I tiloi axan ti Arameik, puki kakai alalu.

Mary hongoa ape tohea pahoi i. Tataen ien i paxai tioi Jises ape tin i hapuasa kakai Arameik i ukek, “*Raboni!*” Teik kakain ien i ukek, tel Hanau seilon.

¹⁷ Jises hone i, “Kum aka hahaxomu tetak, nga tai alia hani kapi tel Tamak Haeu. Tuahe nahih haniwa kapi tesol kahikahik. Honewa lato kum kue nga alia hani kapi tel Tamak i se tin Tamalato, tel Haeu tetak i se tin Haeu tel Masiwi ti lato.”

¹⁸ Mary Magdalen nahih hani kapi tesol kahikahin ape i ukek, “Nga ningahiwen tel Masiwi!” Ape i kakane lato kakain ti Jises hohone i.

Jises take hani kapi tesol kahikahin

Lk 24:36-43

¹⁹ Alohad ti telao Sande ien, tesol kahikahi Jises apupuha leili tehu ing, aweing konginan nake lato mamata teka Ju liai. Lokon ien Jises take hani kapi lato ape i ukek, “Amuam ti Haeu kapimuto.”

²⁰ Ti i kak kewak ien, i kola hani lato minan ma popon. Tesol kahikahi Jises amuam hawane ti lato ningahiwa tel Masiwi.

²¹ Jises kak ulea ukek, “Amuam ti Haeu kapimuto. Masin ti tel Tamak Haeu taloma nga ailei puasan, tin nga talo amuto.”

²² Muhin ien i uhui aupolun hani lato ape i ukek, “Amuto kewa Holi Spirit.

²³ Na amuto oxoxi teka seilon ti kawatan ti saun lialun ti laha aile hani amuto, Haeu tin i oxoxi laha ti kawatan ien. Na amuto kum oxoxi laha ti kawatan ti saun lialun ti laha, Haeu tin i kum oxoxi laha.”

Tomas ningahi Jises ape i soh hawane

Mk 16:14

²⁴ Tomas, tel ti tesol huopanim huhua kahikahi Jises, tin laha axai i Sangasang, i kumahe ien lokon ti Jises take hani kapi tesol kahikahin liai.

²⁵ Ape lato kakane i ukek, “Amite ningahiwen tel Masiwi!”

Tomas pahoi ukek, “Nga kum soh, halik na nga paxai mahe tuhi nil he minan ma nga soti mahe naxon he popon.”

²⁶ Muhi puasain tehu, tesol kahikahi Jises hukuma ulea leili ing ape Tomas tin kapi lato. Kalak aweing konginan, Jises take tu hani kapi lato. I ukek, “Amuam ti Haeu kapimuto.”

²⁷ Ape i kakane Tomas, “Paxaima minak. Sotima mahe tuhi nil ape sotima mahe naxon he popok. Kum kakapaxe, soh hawanema tetak.”

²⁸ Tomas paxai tioiwa ape i kak eliel hawane, “O se Masiwi tetak ma Haeu tetak!”

²⁹ Jises kakane i, “O soh nake o ningahi hawane nga. Tuahe teka laha tai ningahi nga a laha soh tetak, Haeu aile hasolia hawane hani laha.”

Puase teik pepa ie

³⁰ Tesol kahikahi Jises tin lato ningahi kilan waliko tenen pate lalap liai Jises aile ti pohe Haeu tuahe tap leili teik pepa ie.

³¹ Tuahe tetesol ti leili pepa ie nga tai lehe amuto soh ka Jises i se Kraiss tel Nati Haeu ape ti xoxoi namilomuto tetan, amuto uke tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.

21

Jises take hani tesol kahikahin ti kanitax Galili

¹ Muhin ien Jises take ulea hani tesol kahikahin. I sohot ukek.

² Lokon ien tepanim hua ti lato pape kanitax Galili, axan liai tenen Taibirias. Lato tetesol ien se Saimon Pita, Tomas tel laha axai Sangasang,

Nataniel tel ti Kana ti Galili, hua nati Sebedi ma hua kahikahi Jises liai.

³ Saimon Pita kakane tesol liai, “Nga lua teletel xixi.”

Lato ukek, “Amite mahoi o.” Ape lato ku hani he tea koap tuahe lato tai tiuk xixi ipong hatehu.

⁴ Ti i ninitinile, Jises tutu ngixi peixux tuahe tesol kahikahin kum ila tioi i.

⁵ Ape i tilol hani lato, “Tesol teleiai xixi, amuto tai tiuk na tok, kewak?”

Lato ukek, “Tap wanen!”

⁶ I kakane lato, “Towi uleawa tehu upenaumuto haniwa tepaun sai manau ti tea koap lehe amuto tiuk.” Lato towi haputa tehu upen ape lato kum tei aliake uke nake kilan wanen xixi lato puliwen.

⁷ Tel kahikahi Jises lohun xoxoan hone Pita, “I se Jises tel Masiwi!” Ti Pita hongoa ka se tel Masiwi, i talini xiote luhuan tehu puxuaun ape i tautit hani itax.

⁸ Tesol kahikahi Jises liai xoxei ititini tehu upen xuhai xixi hani peixux. Lato kumahe pate xaux-aun, xawaian sai 100 mita.

⁹ Ti lato mos haniwa peixux, lato ningahi xixi patul he ah tenen tuahe nawal. Tin hina bret ien.

¹⁰ Ape Jises hone lato, “Kau ngahoma xixi ti amuto tikewen.”

¹¹ Saimon Pita nahih hani he tea koap ape itini xaheni tehu upen xuhai 153 xixi hani peixux. Kalak xixi pate kilan ma lalap, upen tai watat.

¹² Jises hone lato, “Nahima ang.” Tap tel ti tesol kahikahin kameawen ka i aita nake lato tioi i se tel Masiwi ti lato.

¹³ Jises waxi bret ma xixi ape hani lato ani.

14 Ie se ape he toluhu ti Jises take hani tesol kahikahin muhin ti i moiha aliawa ti matean.

Jises kamei Pita

15 Ti lato ang kewa, Jises kamei Saimon Pita ukek, “Saimon tel nati Jon, nakon wawahen tetam hani nga pamu i xoini wawahen tetam hani lawe waliko liai?”

I pahoi ukek, “A se. Tel Masiwi, o tioi nga waheni o.”

Jises kakane i, “Ngahati aluiniwa teka kahikahik masin ti tel ngahatiaai sipsip.”

16 Jises kamei ulea, “Saimon tel nati Jon, nakon o waheni hawane nga?”

I pahoi ukek, “A se. Tel Masiwi, o tioi nga waheni hawane o.”

Ape Jises ukek, “Ngahati aluiniwa teka kahikahik masin ti tel ngahatiaai sipsip.”

17 Jises kamei i he toluhu i ukek, “Saimon tel nati Jon, nakon o waheni nga?”

Saimon Pita tian i kawat nake Jises kamei i uke he toluhu sale wawahen tetan hani i. Ape i ukek, “Tel Masiwi, o tioi lawe waliko. O tioi ka nga waheni hawane o.”

Jises hone i, “Ngahati aluiniwa teka kahikahik masin ti tel ngahatiaai sipsip.

18 Nga kakane hawane o, lokon ti o uluha, lawe o aile waliko ti paham ma lawe o nahih hani tesol ti paham. Tuahe ti na o salaimatawa, teka liai waxi o hani tesol ti kumahe paham.”

19 Jises kak ukek ien kilamiai sale matei Pita. Matean i haxawa hawane Haeu. Ape Jises hone i, “Tu xox tatalewa tel kahikahik!”

Jises ma tel kahikahin lohun xoxoan

²⁰ Ti Jises ma Pita tau nanahih, Pita tohea ape ningahi tel kahikahi Jises liai lohun xoxoan, kakahiti lalu. I tetel i to papalahah hani patanawe Jises lokon ti lato ang tehu angiaian ti Pasova ape i kamea, “Tel Masiwi, aita ti amite tel hangainiam hani mini teka seilon teleiam?”

²¹ Ti Pita ningahiwa tel i kakahiti lalu, i kamei Jises, “A tel io, waliko la na i sohot hani i?”

²² Jises pahoi ukek, “Sohin uke pahak i moihiin tutuen atengi taen nga aliama. O kum namiloi hahakila tenen ien. A o, tu xox tatalewa tel kahikahik.”

²³ Ti nake ien, kakain sawata wasole teka kahikahi Jises ka tel kahikahin lohun xoxoan i kum mat. Tuahe Jises tai kak ukek ien. I tua ukek, “Sohin uke pahak i moihiin tutuen atengi taen nga aliama. O kum namiloi hahakila tenen ien.”

Tiliai kakai Jon

²⁴ Tel kahikahi Jises lohun xoxoan i se tetel i ningahiwen ma tai kakaxi tesol waliko ie. Ape amite teka kahikahi Jises tioi ka waliko ti i kakak salan wanen.

²⁵ Kilan wanen waliko liai tutuen ti Jises ailewen. Na masin pahalaha tai kongini hatapo tesol waliko ien, nga kum ukek ka hatehu pon ie i tapai tone hatesol pepa ti sale Jises.

KAKAI HAEU
The New Testament in the Seimat language, The
Ninigo Islands, Manus Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Seimat, Manus Provins,
Niugini

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Seimat

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

9fa179b2-dd20-5dbd-9745-1fb6d5f9b415